

ЧИТАТИ – ЩОБ ЗНАТИ, ЗНАТИ – ЩОБ ПЕРЕМАГАТИ!

ТРАВЕНЬ 2015

У К Р А Ї Н И Військо

№05 (175)

У ВІЙНІ НАРОДИЛАСЯ НАЦІЯ

З початком російської агресії в Україні створені
високопатріотичні, добре оснащені, ефективні Збройні Сили

Україна своїх не залишає!

«Я вдячний тим, хто сприяв моєму поверненню додому і, в першу чергу, тим, з ким я виконував бойові завдання, бо багатьох із них вже немає серед живих. Хочу сказати їх батькам і дружинам – це все не дарма. Любіть свою Батьківщину, любіть свою країну – вона того варта. Не падайте духом і залишайтеся завжди вірними своїй присязі».

Командир 90-го батальйону
81-ї окремої аеромобільної бригади
підполковник Олег Кузьмініх

ЗМІСТ

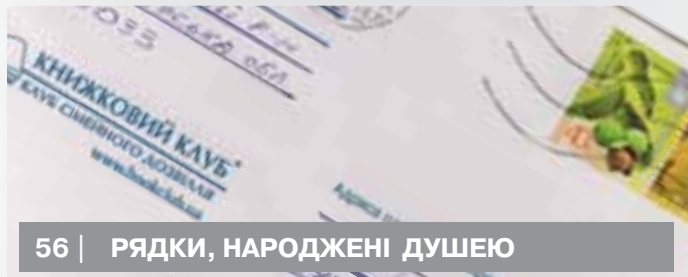
- 2 | ДО БОЮ ГОТОВІ**
Вітчизняна високоточна зброя
вже в підрозділах Збройних Сил України
- 6 | МОБІЛІЗАЦІЯ**
Деснянська «проба»
- 11 | ПРОФЕСІОНАЛ**
Коли визнання важливіше за звання
- 14 | НА ПЕРЕДОВІЙ**
«Професор» з гранатометом
- 16 | ШРАМИ АТО**
Колишніх десантників не буває!
- 18 | ГЕРОЇ НЕ ВМИРАЮТЬ**
«Люблю тебе, тату...»
- 24 | ДЕТЕКТОР БРЕХНІ**
Росії солдати непотрібні
- 28 | ПОКЛИКАННЯ**
«Вони прийшли на нашу землю не з млинцями»
- 31 | ДОПОМОГА АРМІЇ**
Пов'язки врятовують життя
- 34 | ВОЛОНТЕРСЬКИЙ РУХ**
Картографічна сотня
- 37 | ДУМКИ З ПРИВОДУ**
Агресор не партнер!
- 40 | НА ПОЛЯХ ВІЙНИ**
Вітчизняна чи світова: згадати все...
- 46 | ДО МІЖНАРОДНОГО ДНЯ
МИРОТВОРЦІВ ООН**
70 років заради миру
- 48 | АКТУАЛЬНО**
Грузинський досвід для України
- 54 | ДИВИСЬ СЕРЦЕМ**
Аеропорт. Кіборги витримали –
не витримав бетон
- 56 | РЯДКИ, НАРОДЖЕНІ ДУШЕЮ**
- 58 | ГІСТЬ РЕДАКЦІЇ**
Переможець міжнародних конкурсів
художник-ілюстратор Карл Рібер Хансон (Швеція):
«Сучасна карикатура не має кордонів»
- 62 | КІНО ПЕРЕМОГИ**
В бій знову ідуть «старики»

18 | «ЛЮБЛЮ ТЕБЕ, ТАТУ...»

37 | АГРЕСОР НЕ ПАРТНЕР!

56 | РЯДКИ, НАРОДЖЕНІ ДУШЕЮ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДРУКОВАНИЙ ОРГАН МІНІСТЕРСТВА ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Засновник:
Міністерство оборони
України

Адреса редакції:
вул. Мельникова, 81,
04050, Київ, Україна, а/с 72
Телефони редакції:
(044) 483-08-39, 489-38-59
mail: viysko2012@ukr.net;

Електронна версія:
<http://www.viysko.com.ua/>
© «Військо України», 2014
Підписано до друку:
28.05.2015 р.

Наклад: 2115
Віддруковано
ТОВ «Інтер Прінт 1»
Передплатний індекс: 74101
Передплату можна оформити
в усіх поштових відділеннях
зв'язку
**Свідоцтво про державну
реєстрацію:**
КВ № 827 від 12.07.1994 р.

Головний редактор:
Валентин БУРЯЧЕНКО.

**Заступник головного
редактора:**
Андрій МИРОНЧУК.

Відповідальний секретар:
Вячеслав ПЕТРОВСЬКИЙ.

Начальники відділів:
Олександр БІРЧЕНКО,
Руслан ТКАЧУК,
Володимир КОСЕНКО,
Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО.

Спеціальні кореспонденти:
Сергій БАСАРАБ,
Юрій КУЗНЕЦОВ.

Кореспонденти:
Валерія СОКОЛІК,
Дар'я ЧІГАРЄВА,
Валерій ВОРОНЧУК,
Олександр ПАНЮКОВ.

Редакція не несе відповідальності за зміст повідомлень інформ-агентств і може друкувати статті, не поділяючи поглядів автора. Відпо-відальність за достовірність фактів, власних імен та інших відомостей несуть автори публікацій. Роботи (фотознімки, статті, малюнки, тексти та інші матеріали), які прийшли на адресу редакції, не рецензуються і не повертаються. Передрук матеріалів чи будь-яке інше їх використан-ня можливе лише з письмового дозволу редакції. При використанні матеріалів посилання на журнал «Військо України» обов'язкове. За зміст реклами відповідальність несе рекламодавець.

Вітчизняна високоточна зброя вже в підрозділах Збройних Сил України

На полігоні 169-го навчального центру Сухопутних військ Збройних Сил України «Десна», що на Чернігівщині, випробовували високоточну вітчизняну зброю. Постріл – і керована ракета влучає в ціль умовного противника, знищивши екіпаж БМП. Під схвальні вигуки присутніх – Президента України, Міністра оборони України, Начальника Генерального штабу ЗС України та інших високопосадовців – військові демонстрували найсучасніші можливості українського оборонпрому: ракети «Стугна» та «Комбат», легкий протитанковий ракетний комплекс «Корсар» і керований артилерійський снаряд «Квітник», гранатомети, броньовану військову техніку та новітній комплекс розвідки. Загалом було представлено більше 20 зразків військової техніки й озброєння.

«Українським Збройним Силам буде чим зустріти ворога»

Те, що Україні необхідно зміцнювати обороноздатність, ні в кого не викликає сумніву. А з огляду на те, що агресор широко використовує танки, українське військо потребує сучасної протитанкової зброї. Знає про це і Президент Украї-

ни Петро Порошенко, який запевнив: «Українським Збройним Силам буде чим зустріти ворога. Це найсучасніші, високоточні, найтехнологічніші зразки української протитанкової зброї». При цьому він зазначив, що тільки ті зразки, які пройшли вдале випробування на полігонах, будуть поставлені війську на озброєння.

– Нам необхідно зробити все можливе, щоб скоротити відстань між виробництвом су-

часної української зброї та українським військом, – наголосив глава держави.

Усі представлені зразки бойової техніки й озброєння вироблені на українських підприємствах, які входять до складу ДК «Укроборонпром». За словами першого заступника генерального директора ДК «Укроборонпром» Сергія Пінькаса, модернізована протитанкова зброя відтепер без російських складників і не гірша за американські більш «інтелектуальні» «Javelin». Так, наші «Стугни» – менш вибагливі. У полі під час бою українська протитанкова ракета не боїться ні пилу, ні бруду. Спеціалісти визнають, що «Стугна» вдвічі важча, але наша ракета

Керований артилерійський снаряд з лазерним напівактивним самонаведенням «Квітник» призначений для оснащення систем ствольної артилерії калібру 152/155 мм. КАС типу «Квітник» забезпечують ураження танків, пускових ракетних установок, броньованих машин, захисних споруд, самохідних і буксованих артилерійських гармат, мостів, бойових десантних і транспортних кораблів. Дальність стрільби – до 20 км. Маса снаряда – не більше 52 кг. Вага вибухової речовини – не менше 8 кг. Довжина снаряда – не більше 1 225 мм.

летить вдвічі даліше і вп'ятеро дешевша за американську.

Ракетний протитанковий комплекс «Стугна-П» може стріляти не лише з броньованих машин, а й з квадроцикла. Наводиться «Стугна» лазерним променем й автоматично супроводжується до цілі.

Під час випробувань новітнього озброєння Петро Порошенко повідомив, що «на окремих танконебезпечних напрямках протитанкові ракетні комплекси

«Стугна-П» вже є. Збройні Сили України матимуть можливість зустріти противника найсучаснішою технологічною далекобійною високоточною українською протитанковою зброєю».

Свої потужності продемонстрував і танк «Булат», довівши, що може стріляти не лише снарядами. Протитанкова керована ракета «Комбат», випущена з нього, може вражати ціль на відстані до 5 кілометрів.

Основний бойовий танк БМ «Булат» та кращий у світі Т-84 «Оплот» виробляє завод імені В.О. Малишева.

Найкращі броненосці

До речі, за даними російських військових і спеціалістів, український танк «Оплот» очолив рейтинг основних броненосців світу.

Легкий протитанковий ракетний комплекс «Корсар» призначений для ураження нерухомих і рухомих сучасних цілей та інших об'єктів. Дальність стрільби ракети – 2,5 км. Час польоту на максимальну дальність – 13 сек. Маса ракети – 15,4 кг. Калібр ракети – 107 мм. Бронепробиття за динамічним захистом – не менше 750 мм.

Росіяни змодельювали віртуальний танковий полігон і розмістили на ньому 12 основних сучасних танків. Комп'ютерна система визначила найгіршим танк пакистанського виробництва, найкращим – наш «Оплот». А «окраса» російського військового параду на 9 Травня Т-90 МС «Тагіл», що заглух під час його репетиції, посів у російському рейтингу лише четверте місце.

Третю сходинку рейтингу поділили «ізраїльтянин» «Меркава» та «японець» «Тапе»-10. Друге місце посіли «американець» «Абрамс»-2 та «німець» «Лео-

Протитанкова керована ракета «Комбат». Постріл з ПТКР призначений для ураження броньованих цілей при стрільбі з танків Т-80УД, Т-84, Т-72, модернізованих Т-64. Максимальна дальність стрільби – 5 км. Бронепробиття за динамічним захистом – не менше 750 мм. Час польоту на максимальну дальність – 16,3 сек. Маса пострілу – не більше 30,5 кг. Калібр ракети – 125 мм.

рейтингу. Це оцінка тих, хто сьогодні воює проти нас. Фішкою «Оплоту» є його унікальна багатошарова динамічна броня і надзвичайна маневреність.

«Укроборонпрому» – бути!

Крім танків і керованих ракет, вітчизняна оборонка виготовляє керовані міни та керовані артилерійські снаряди.

120-міліметрові керовані надточні міни «Навіс» можуть відстрілюватися з укриття й уражати різні цілі: від башти танка до укріпленої вогневої позиції.

Свою міць продемонстрував легкий ПТРК «Корсар». Паралельно з розробкою сучасних

пард» 2А7. Про «Абрамс» відомо, що за майже 35 років його перебування на озброєнні зафіксовано лише два випадки, коли його пошкодили непоправно. Не менш знані й німецькі «Леопарди» – ними озброєні майже всі армії Європи. Сьогодні «Леопард» – наймасовіший серійний танк у світі. Ці два метри панцирної техніки, за російським рейтингом, програли у віртуальному бою українському «Оплоту»! 12 виграних боїв із 12-ти проведених.

За характеристиками танк «Оплот» – абсолютний і безумовний переможець

протитанкових ракетних систем ДК «Укроборонпром» займається опрацюванням і виготовленням керованого артилерійського снаряду «Квітник» з лазерним напіваактивним самонаведенням.

– Досвід останніх років підтвердив зміну характеру можливих збройних конфліктів, в яких артилерійські завдання виконуються не шляхом масованого вогневого нальоту, а вибірковою ураженням цілей керованими артилерійськими боєприпасами, зокрема в населених пунктах за присутності мирного

населення. Отже, постає необхідність мати на озброєнні комплекси артилерійського керованого озброєння – такі, як «Квітник», – пояснює Сергій Пінькас.

Президент України міг особисто перевірити роботу автоматизованого комплексу розвідки «СН-4003», призначеного для навігаційного забезпечення підрозділів Сухопутних військ і Сил спеціальних операцій, ведення розвідки, визначення координат на місцевості та поправок для стрільби. Замовлення на високоточну зброю цього року збільшено вп'ятеро. Протягом місяця її отримають у зоні проведення АТО.

Виробляти сучасне озброєння для ЗСУ – головне завдання ДК «Укроборонпром». Задля цього фахівці концерну активізували науково-дослідні роботи, а підприємства збільшили свої виробничі потужності, керівництво ж постійно налагоджує міжнародні зв'язки та шукає нових партнерів.

У 2014 році до списку міжнародних партнерів концерну додалося 20 нових країн. Серед них – і найближча до України Польща. Україна та Польща планують розпочати спільне виробництво унікальних камуфляжних засобів, які передадуть для випробування українським військовим. Польська компанія

120-міліметрова високоточна керована міна призначена для бойового застосування при стрільбі з міномета 2Б11. Міна здатна уразити сучасну броньовану і неброньовану, рухому і нерухому техніку і малорозмірні інженерні споруди. Дальність стрільби – від 1 до 7,5 км. Маса керованої міни – 28,7 кг. Довжина керованої міни – 1 490 мм, імовірність влучення в ціль – 0,75-0,80.

«LUBAWA S. A», яка є партнером концерну «Укроборонпром», готова інвестувати в розвиток такого виробництва на території України. Зацікавленість у таких засобах захисту висловив безпосередньо Петро Порошенко.

Незабаром Міністерству оборони України на тестування буде передана унікальна мультиспектральна камуфляжна сітка. Цей засіб ефективно повторює природне середовище, що створює підвищений захист від пристроїв спостереження, а також знижує теплову віддачу прихованих об'єктів до 85 %.

За словами глави держави, на базі ВПК закладається фундамент економічного ривка України. Відзначив він і роль людського потенціалу, працівників у роботі високотехнологічних підприємств оборонного комплексу: «Українська перемога здобувається не лише на передовій, але і в тилу руками професіоналів, які цілодобово, фактично в три зміни, виробляють зброю для української армії».

Сергій ГВОЗДЕЦЬКИЙ

Переносний протитанковий ракетний комплекс «Стугна-П» призначений для ураження нерухомих і рухомих сучасних броньованих цілей, що мають комбіновану, рознесену чи монолітну броню, також з динамічним захистом. Комплекс комплектується ракетами калібрів 130 мм і 152 мм у транспортно-пускових контейнерах з тандемними кумулятивними та осколково-фугасними бойовими частинами. Дальність стрільби – 5 км. Бронепробиття за динамічним захистом – не менше 550 мм. Маса ракети – 29,5 кг. Система наведення ракети – за лазерним променем із супроводженням цілі в автоматичному режимі. Ракетний комплекс «Стугна-П» у 5 разів дешевший за американський «Javelin», а за дальністю стрільби – перевершує його удвічі.

ДЕСНЯНСЬКА «ПРОБА»

У грудні 2013 року ця військова частина підпадала під розформування. На той час більшість офіцерів і контрактників 354-го навчального гвардійського механізованого полку, який дислокується в селищі Десна на Чернігівщині, вже знайшли собі нові місця служби та готувалися «сісти на валізи». Ті, хто мав необхідну вислугу, налаштовувалися звільнитися в запас. За іронією долі, частині мало виповнитися рівно 70 років. Але з початком анексії Криму надійшло розпорядження терміново призупинити процес розформування та повернути життєдіяльність частини у звичне русло

Цей приклад – один з небагатьох, коли в державі нарешті усвідомили мудрість старої приказки: «Хто не хоче годувати свою армію, годуватиме чужу». Нарешті з'явилося розуміння того, яку роль конкретна військова частина й українське військо загалом відіграє у процесі захисту

національних інтересів. Раніше ж, як відомо, часто-густо під виглядом реформ армію просто бездумно скорочували.

Реформи почекають

Оскільки на той момент ми фактично наблизилися до створення 100 % контрактної армії,

необхідність існування військових частин, де готували молодших командирів і фахівців різного профілю, поставили під сумнів. Навіщо, мовляв, вони потрібні, коли в нас і так суцільні професіонали?

Не став винятком і 169-й навчальний центр Сухопутних військ «Десна», до якого входив вищезгаданий механізований полк. Щоправда, сам центр розформуванню не підлягав, за винятком деяких його підрозділів і значної кількості особового складу. Планувалося, що після реформ тут функціонуватиме абсолютно новий військовий «організм». Тому набір курсантів тимчасово припинили. Залишався лише постійний склад, який забезпечував охорону об'єктів навчально-матеріальної бази, казармених і побутових приміщень. Служба в той період була досить нелегою, адже в багатьох ротах, приміром, замість

півтори-двох сотень людей залишалося максимум з десятків.

Сьогодні «Десна» працює за розкладом, який протягом останнього року став для її мешканців звичним. У навчальних класах і на полігоні кипить повсякденна бойова робота. У години дозвілля на вуличках містечка чимало людей в одностроях. Хтось йде на пошту, хтось у магазин, до перукарні чи банкомата. Усе це пояснюється одним словом, яке добре розуміють навіть малі діти, – «мобілізація».

На початку 2014-го, повернувшись до необхідних штатів, 354-й навчальний механізований полк розпочав підготовку мобілізованих. Вона й дотепер триває у трьох батальйонах, кожен з яких має свою специфіку. У першому та другому готують фахівців для стрілецьких підрозділів, у третьому – механіків-водіїв. Нещодавно навчальні частини «Десни» випустили фахівців четвертої хвилі, а нині тут

активно займаються призовані за п'ятою хвилею мобілізації.

Чоловіків навчають за новими програмами, які відрізняються від попередніх скороченим курсом дисциплін. Це обумовлено не лише необхідністю якнайшвидшого опанування професій, а й тим, що новобранці вже мають певні навички військової підготовки. Тому навчання відбувається не за 3- чи 7-місячною програмою, як зазвичай, а за 34-денною. Вона розрахована на те, аби мобілізовані відпрацьовували виключно практичні навички. Наприклад, водіння. Теорія на цих заняттях майже відсутня, окрім кількох перших годин, коли інструктори нагадують бійцям основи спеціальності. Решту часу мобілізовані проводять за важелями бойових машин на полігоні.

– Нинішня програма бойової підготовки, за якою ми навчаємо наших підопічних, розроблена офіцерами командування Сухо-

Командир 354-го навчального механізованого полку полковник Олексій Вуколов

путних військ за безпосередньої участі найбільш підготовлених представників навчального центру, – пояснює майор Олександр Мокринський, старший офіцер навчального відділення 354-го навчального механізованого полку. – Раніше ми тренували солдатів строкової служби, які

Сержант Володимир Вовнянко, командир відділення (бджоляр):

– Моя строкова служба закінчилася у 2006 році. Пригадую, що стріляти мені тоді довелося лише один раз –

перед присягою. Більше зброї до рук не брав. Яюсь аж не віриться, що таке могло бути, адже людина військова має постійно практикуватися. Сьогодні практичні заняття, наприклад, з вогневої підготовки проводяться по кілька разів на тиждень, в інші дні – тактика, водіння... Займаємось не лише вдень, а й уночі. Навантаження хоч і чимале, але цілком прийнятне. Зараз не той час, аби жалітися, треба захищати Україну.

Сержант Дмитро Котов, інструктор навчального взводу (приватний підприємець):

– З армією я попрощався майже два десятки років тому. Багато чого з військової науки вже забулося.

Проте сьогодні все це згадується і більше того – закріплюється практично. А коли один і той же елемент повторювати багато разів, можна, без перебільшення, ставити рекорд. Це той самий рубіж, з якого починається справжня майстерність. Ми стріляємо, водимо бойові машини, «десантуємося»... Всього не перелічити. Я відчуваю себе значно краще підготовленим, ніж тоді, коли служив уперше.

не мали первинної армійської підготовки. Нинішній курс орієнтований на тих, хто вже має навички військової професії. Остаточну ж апробацію знань бійці проходять безпосередньо у своїх військових частинах.

За новим алгоритмом у полку почали працювати не відразу. Коли щойно почалася антитерористична операція, призваних за мобілізацією готували за 10-денною програмою. Вона, як з'ясувалося, не дала можливості належно відновити потрібні навички. Тому вже незабаром розробили нову, за якою працюють дотепер. Відтак представники частин, які прибувають у Десну за новонавченим контингентом, відзначають суттєве покращення знань і практичних умінь мобілізованих.

На піку можливостей

Зараз у навчальному механізованому полку проходять вишкіл чоловіки віком від 35 до 50 років. Інструктори відзначають, що представники цієї вікової категорії серйозніше ставляться до опанування військової професії, ніж ті хлопці, які лише нещодавно закінчили строкову службу.

Мобілізовані, без перебільшення, рвуться в бій. Просять проводити більше практичних занять, ніж передбачено навчальною програмою. Таке бажання командування по можливості намагається задовольни-

ти. Тим паче, що навчально-матеріальна база – полігон, об'єкти тактичного поля, учбові корпуси, парк бойових машин, технічний клас і парково-вогневе містечко – дозволяє це зробити. Перепускна спроможність одного з учбових корпусів, приміром, становить 1,2 тис. осіб за добу. При цьому без шкоди для якості навчання.

Дещо складніша ситуація з бойовою технікою, адже певна її кількість задіяна у проведенні антитерористичної операції. Тому велике навантаження лягає саме на ті бойові машини, які залишилися в пункті постійної дислокації. За їхню готовність до занять відповідають підлеглі підполковника Андрія Антоненка – командира батальйону забезпечення навчального процесу. У них та інструкторів з водіння нині дуже гаряча пора. Аби виконати всі регламентні роботи, вони нерідко працюють у позаслужбовий час. Кілька годин на сон – і знову «конвеєр».

Попри щільний графік, зривів навчального процесу не буває. Тим паче, що усі штатні навчальні підрозділи полку повністю укомплектовані командним та інструкторським складом. Свій напрямок роботи мають офіцери циклових комісій. Циклова комісія загальновійськових дисциплін, зокрема, відповідає за вогневу підготовку, військово-спеціальних – за тактичну тощо. Тобто ці посадові особи викла-

дають виключно ті предмети, які стосуються відповідного напрямку підготовки. Крім цього, безпосередню участь у навчальному процесі беруть начальники служб. Наприклад, коли проводиться заняття з інженерної підготовки, до нього залучається начальник цієї служби.

З урахуванням специфіки

Підсумком підготовки є контрольні заняття, що проводяться наприкінці кожного навчального періоду. Успішно склавши іспити, випускники отримують класність спеціаліста за відповідним

фахом і посвідчення про закінчення навчального підрозділу.

До останнього часу курсантів екзамінували, як правило, офіцери та сержанти рідного полку або інших частин 169-го навчального центру. Відтепер, зокрема мобілізованих, призваних навесні та влітку нинішнього року, перевірятимуть представники тих частин, куди вони відбуватимуть для подальшого проходження служби. Таке рішення зумовлене необхідністю покращити перевірку зрізу знань. До того ж це стане доброю нагодою обмінюватися досвідом тих, хто

Сержант Максим Пархоменко, командир відділення (ІТ-спеціаліст):

– Строкову службу я завершив 13 років тому. Але тодішню підготовку не порівняти з тією, яку ми проходимо зараз.

Ми вивчаємо різні способи ведення бою. Значно більше проводиться практичних занять, наприклад, з вогневої підготовки. Чимало наших викладачів побували в зоні АТО, тому діляться цінним бойовим досвідом. Цікаві також заняття з інженерної підготовки. Тепер я практично знаю, як можна виявити та знешкодити небезпечні боеприпаси.

Солдат Максим Голотов, командир БМП (залізничник):

– Свого часу закінчив військову кафедру Державного економіко-технологічного університету

транспорту. Та моє навчання у виші в жодне порівняння не йде з теперішньою підготовкою – лише сьогодні ми вивчаємо армію, так би мовити, зсередини. Я б сказав, опановуємо основи основ. Ми не просто дізнаємося щось нове, а відразу відпрацьовуємо це на практиці. Я, приміром, можу похвалитися тим, що вдосталь настрілявся зі стрілецької зброї. Часом приходять думки продовжити службу, адже на залізниці, де я працював до мобілізації, у мене навряд чи з'явиться можливість кар'єрного зростання. В армії така можливість є.

регулярно буває на передовій, з тими, хто займається підготовкою фахівців.

– З вищого штабу надходить рознарядка на необхідні спеціальності та кількість фахівців, яких ми маємо підготувати, – продовжує майор Олександр Мокринський. – Мобілізованих спочатку вивчає спеціальна комісія навчального центру. Якщо військово-облікова спеціальність або фахова цивільна підготовка когось із них не відповідає спеціалізації нашого полку, то їх повертають до військових комісаріатів або спрямовують до інших частин. Є також професії, яких вкрай не вистачає у війську. Тож коли приходить поповнення, ми здійснюємо перерахунок і готуємо за уточненою потребою. Штати частин навчального цен-

тру дозволяють проводити такі корективи без шкоди для якості навчання.

Така організація має суттєво покращити якість підготовки контингенту, який потрапляє у війська. Хоча раніше були випадки перенавчання не за прямою військово-обліковою спеціальністю. Коли, наприклад, розвідник потрапив на підготовку до механізованого навчального підрозділу. Насправді під час мобілізації це можливо. Але після навчання таких фахівців не ставлять на командні посади. Так, солдат може бути, приміром, стрільцем, гранатометником, але не командиром відділення.

Серед призваних за мобілізацією чимало чоловіків, які після закінчення курсу навчання

пишуть рапорти, аби залишитися у 169-му навчальному центрі та проходити тут службу вже як інструктори. Командири, звісно, заохочують таке бажання. Адже працювати з особовим складом завжди було нелегко. Тим паче зараз, коли і навантаження, і вимоги до навчального процесу значно вищі, ніж у мирний час.

Хтось може подумати, що в такий спосіб мобілізовані намагаються уникнути участі в антитерористичній операції на Сході України. Насправді це хибний висновок. Річ у тому, що хлопці з «Десни» також несуть службу на Донбасі. Зокрема, у складі ротної тактичної групи, яка займає визначені позиції та блокпости. З представників постійного складу навчального з'єднання регулярно формують зведені екіпажі та відділення й по черзі відправляють у район виконання завдань. Тому серед воїнів-деснянців уже чимало тих, хто бував на Сході по декілька разів.

Усі вони, офіцери та сержанти, готові й надалі працювати в посиленому режимі, поєднуючи навчання резерву для війська з відрядженнями на передову, де вчать самі. Складні часи ставлять складні завдання, тож виконувати їх належить з неабиякою віддачею фізичних і моральних сил. Проте це не лякає ні інструкторів, ні мобілізованих, адже єдине, чого всі вони прагнуть, – бути готовими захищати Батьківщину.

Сергій БАСАРАБ

КОЛИ ВИЗНАННЯ ВАЖЛИВІШЕ ЗА ЗВАННЯ

21-річний сержант-контрактник Сергій Кацавальський упевнений, що його армійська кар'єра у 169-му Навчальному центрі Сухопутних військ «Десна» – лише початок життєвого шляху

Його однострій поки що прикрашають лише дві військові відзнаки. Це нагрудний знак «Гвардія», який вручають усім, хто відслужив щонайменше 6 місяців у військових частинах, що мають гвардійське найменування, та «Відмінник Збройних Сил України», яким заохочують за бездоганну дисципліну та зразкову службу. А до 2013 року про армійський уклад Сергій знав небагато.

У родині хлопця немає військових, тож коли одягнув однострій, ніби перегорнув нову сторінку життя. Строкова служба у 169-му

Командири відразу розгледіли в Кацавальському здібного військовослужбовця. Причому не лише сумлінного виконавця, а й керівника, здатного добре оволодівати усіма необхідними дисциплінами та передавати свої знання іншим. Тож після закінчення курсу навчальної програми юнакові запропонували

Хто воював, той знає: коли починається мінометний обстріл, недалеко завжди знаходиться ворожий коректувальник

Навчальному центрі Сухопутних військ «Десна» не обіцяла бути легкою, і курсант Кацавальський відчув це відразу. Утім намагався не розхолоджуватися, а навпаки – налаштувався на дисципліну, на неухильне виконання службових обов'язків, ратне навчання. Звісно, це вартувало значних моральних і фізичних зусиль. Але згодом звик, став загартованим та набув добру військову виправку.

залишитися в частині. Він погодився і вже в жовтні 2013-го став інструктором навчального механізованого взводу, отримавши звання молодшого сержанта.

Перших «учнів» Сергій набув дещо пізніше, коли на Сході України загострилася ситуація, тож у «Десну» почали прибувати мобілізовані. Призовний контингент, з яким і тепер працює сержант Кацавальський, дуже різноманітний. Це люди багатьох

професій – починаючи від учителя і закінчуючи слюсарем чи приватним підприємцем. Їхній вік – від 20 до 60 років. Не секрет, що знайти порозуміння з такою «різношерстою» аудиторією часом вартує чималих зусиль. Адже вони не просто молоді солдати, які вперше в житті потрапили в армію, а цілком сформовані чоловіки, серед яких чимало таких, які й самі можуть будь-кого навчити.

– Серед навідників-операторів БМП-2, яким я викладаю дисципліни, трапляються добре підготовлені хлопці, які дотепер гарно пам'ятають усе, чого їх вчили багато років тому, – ділиться секретом порозуміння з мобілізованими Сергій. – Тому, аби заслужити серед них авторитет і повагу, необхідно перш за все бути обізнаним самому та демонструвати відмінні практичні навички на заняттях.

Саме так Кацавальський і робить. І байдуже де: у навчально-

Більшість навчального часу інструктори проводять на полігоні

му корпусі, на полігоні чи на тактичному полі. Окрім викладання, сержант-інструктор чимало уваги приділяє формуванню міцного морального духу своїх підопічних. Адже нещодавно самому довелося переконатися в тому, що поняття «професіонал» у мирному житті та в реальній бойовій обстановці значно різняться.

Річ у тім, що відразу після закінчення строкової служби Сергій Кацавальський вирішив підписати з військом тимчасовий контракт. Пояснює це ситуацією, що склалася на Сході нашої держави, і необхідністю захищати суверенітет Батьківщини. А вже незабаром написав рапорт по команді, щоб його відправили для виконання завдань у зону проведення антитерористичної операції. Командування не стало заперечувати. Адже золоте правило – добре навчити зможе тільки той, хто сам знає війну не за підручниками – у всі часи було актуальним.

Про свої наміри залишитися на контрактній службі батькам – Валентину Миколайовичу й Олені Степанівні – син розповів відразу. А ось про бажання борони-

ти державу від агресора – уже безпосередньо напередодні виїзду. Не хотів хвилювати.

У зоні проведення антитерористичної операції ротна тактична група, де проходив службу Сергій, утримувала позиції у полі між селищами Малоорлівка й Орлово-Іванівка на Донеччині. Його блокпост, зокрема, контролював дорогу між цими населеними пунктами. Ліворуч від на-

вість до всіх видів озброєння, не втрачав нагоди якнайкраще їх опанувати.

Таку допитливість, можливо, хтось і вважав дивацтвом, але коли Сергій потрапив на передову, його захоплення якраз стало в пригоді. Хто воював, той знає, що коли починається мінометний обстріл, недалеко завжди знаходиться ворожий коректувальник. Знешкодити його

Напередодні від розвідників надійшла інформація, що сепаратисти готують вилазки своїх диверсійних груп. Тож боєць вирішив обстежити місцевість якомога глибше...

ших хлопців облаштували позиції ополченці так званої «ДНР», праворуч – чеченці, а з фронту – російські «відпускники». Ворожі війська регулярно обстрілювали позиції Збройних Сил України. Іноді десятки разів на добу.

На блокпосту Сергій виконував обов'язки гранатометника АГС, оскільки на той момент із цим він міг упоратися краще за всіх. І командири про це добре знали за результатами його попередньої служби: на заняттях хлопець виявляв неабияку ціка-

і є завданням гранатометника АГС.

Одного разу Сергію доручили оглянути місцевість навколо блокпоста. Напередодні від розвідників надійшла інформація, що сепаратисти готують вилазки своїх диверсійних груп. Тож боєць вирішив обстежити місцевість якомога глибше. Його пересування помітив ворожий коректувальник, який саме намагався визначити точні координати наших позицій. І вже за кілька хвилин ділянку, де знаходився

сержант Кацавальський, почали щільно обстрілювати з гранатомета.

– Не можу пояснити чому, але жодного страху в мене не було, – розповідає сержант. – Пригадав лише настанови, які отримав під час строкової. До бліндажа дістався з неймовірною швидкістю, здивувавши навіть себе самого. Броньжилет і спорядження здалися тоді не такими вже й важкими...

Серйозність усього, що відбувалося, усвідомив пізніше, коли по прибутті із зони проведення АТО отримав короткострокову відпустку і поїхав навідати рідних у селище Пустомити на Волині, звідки родом. Тамтешнє мирне життя ніби повернуло Сергію відчуття реальності.

Одного разу кількох бійців з підрозділу сержанта Кацавальського, зокрема і його самого, направили для посилення наших військ у Дебальцевому. Там боєць на власні очі бачив, як терористи з «Градів» розстрілюють будинки мирних жителів. Після загострення ситуації перебазувалися у селище Новогригорівку, яке із часом також опинилося в оточенні терористів. Отримали наказ виходити вночі, аби запобігти втратам. Дороги, не позначені на картах, старалися оминати. Напевне, саме це і дозволило завершити маневр без боїв і втрат. Лише одного разу потрапили в засідку, з якої проривалися з боєм. Вже в Артемівську зустрівся з рештою свого підрозділу.

Ті події Сергій не вважає якимись особливими. Говорить, що коли людина одягла однострій, то мусить робити свою справу без будь-якої бравади та вихваляння – спокійно і виважено. Тож якщо надійде наказ, він готовий знову їхати на заміну своїх товаришам. А поки що вчить військовій професії мобілізованих, які прибувають на підготовку до «Десни». Він, як і всі українці, мріє, аби війна швидше закінчилася.

Сергій БАСАРАБ

Неабиякий інтерес терористи виявляють до українських блок-постів

Під обстріли бойовиків потрапляють не лише позиції українських військових, а й помешкання мирних жителів

Побратими нарекли його «Професором». Такий позивний в Олександра Надтоки тому, що він має безпосереднє відношення до науки та викладацької діяльності. Він – кандидат історичних наук, доцент кафедри давньої та нової історії України Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Тож боронити державу чоловік пішов, що називається, просто з цього славнозвісного навчального закладу. Сьогодні 43-річний Олександр – гранатометник в одному з підрозділів 79-ї окремої аеромобільної бригади і разом з товаришами ось уже декілька місяців поспіль захищає Маріупольський напрям зони АТО. І робить це, за словами командирів, досить професійно, як і годиться «Професору».

«ПРОФЕСОР» З ГРАНАТОМЕТОМ

Викладач історії власним прикладом довів студентам, що не можна вивчати історію рідного краю пасивно – варто стати активним її творцем, бути в епіцентрі доленосних для Батьківщини подій, якщо цього вимагають час і почуття національної гідності.

Свою небайдужість до долі нації Олександр виявив ще під час Помаранчевої революції у 2004-му. Тоді після роботи він кожного дня поспішав на майдан Незалежності. Чоловік віддав усі свої накопичення для придбання наметів та іншого майна.

А потім – зимові події 2013-2014 років, які незабаром назвуть Революцією гідності. Аби

відстояти право України на європейське майбутнє, на Майдані зібрався весь цвіт української нації – найкращі представники України. Серед них й Олександр – борець 14-ї сотні «Самооборони Майдану». Чоловік пригадує, як на нього, викладача престижного вишу, тиснули в деканаті та лякали звільненням з роботи. Та це борець за волю України анітрохи не зупинило. Більше того, він навіть і своїх студентів відпускав з пар для участі у протестах.

– Я – кандидат історичних наук, тож добре знаю історію нашого народу. Українці – це суто європейська нація з унікальним менталітетом, в основу якого покладена працьовитість. Точно

знаю: тільки в союзі із цивілізованими країнами ми будемо розвиватися та процвітати. Тому я роблю та буду робити все можливе, аби мої діти жили у вільній і демократичній державі, – стверджує науковець.

До лав Збройних Сил України Олександр Надтока став у серпні минулого року, саме в той час, коли на Донбасі було особливо гаряче і під Іловайськом гинули наші хлопці. Рішення він прийняв миттєво та беззаперечно: йти до райвійськкомату. Так і потрапив до високомобільних десантних військ, службою у яких дуже пишається. Адже десантники завжди були на передовій і виконували найскладніші завдання.

Тільки в союзі із цивілізованими країнами ми будемо розвиватися та процвітати. Тому я роблю та буду робити все можливе, аби мої діти жили у вільній і демократичній державі, – стверджує боєць 14-ї сотні «Самооборони Майдану», а зараз військовий десантник Олександр Надтока

– За 10 місяців військової служби я виконував бойові завдання біля адміністративної межі із Кримом. Потім уже на Донеччині захищав Маріуполь, Новоселівку та Широкине. Часто густо мені доводиться вночі виходити на пошуки диверсійно-розвідувальних груп. Ми всі добре знаємо, що ризикуємо своїм життям, як і про те, що захищаємо свою Батьківщину. А це того варте! – вважає «Професор».

Поки глава сім'ї воює на Донбасі, в Києві на нього чекають дружина та п'ятнадцятирічний син Сергій. Вони дуже пишаються своїм героєм.

Пишаються ним і його побратими. Адже за місцем розташування аеромобільного підрозділу військовий десантник Олександр Надтока проводить уроки мужності в місцевих школах. Тамтешні діти зачаровано слухають цікаві розповіді столичного «Професора» про славних українських воїнів, які встали на захист батьківської землі.

У дитячій уяві на конях проносяться мужні запорожці із сяючими на сонці шаблями, які гонять ворога чимдалі від України-неньки. Так урок за уроком –

і перед маленькими слухачами розкривається велика історія

великого народу. І кожного разу діти із нетерпінням чекають на повернення свого героя-учителя з бойового завдання, а той, вкотре відклавши в сторону гранатомет і втому, береться за книги та йде до хлопців і дівчат, аби прищепити їм любов до України.

Дмитро ГОРБУНОВ

Десантники завжди там, де найгарячіше та найнебезпечніше

Колишніх десантників не буває!

Столяр з Хмельниччини Олександр Чорноморець восени минулого року отримав повістку з військкомату. Рішення прийняв миттєво й безапеляційно – захищати Батьківщину. Чоловік сів на сходи, глянув на папірець і поринув у спогади...

1999 рік. Чотирнадцять років минуло після проходження строкової військової служби в Болградській аеромобільній десантній дивізії, а йому знову довелося відновити військовий вишкіл і стати учасником миротворчої місії на території Югославії.

Підготовка велася в навчальному центрі поблизу Новомосковська. Коли ж чотириста українських миротворців разом з Олександром Чорноморцем у складі 240-го батальйону спеціального призначення потрапили до колишньої братської республіки, вони вперше зіткнулись з поняттями – «сепаратизм», «тероризм», «незаконні озброєні формування».

– Обстановка тоді була в рази спокійніша за ту, яку ми маємо тепер на Донбасі. На час моєї тодішньої ротації війна майже закінчилася, але ще траплялися окремі заворушення, пов'язані з поділом сфер впливу між бандформуваннями. Пам'ятаю, одного разу наш патруль у місті Фоче потрапив «під гнів» місцевого населення.

Люди побили вікна в патрульній машині. Але на другий день мешканці міста прийшли до нашого підрозділу з вибаченнями. Свої дії вони пояснили тим, що сплутали нашу бойову машину з німецькою. Проте нас, українців, дуже люблять і поважають, – пригадує ті часи Олександр.

До завдань підрозділу, де проходив службу Чорноморець, входило постійне маневрування вздовж кордону із Чорногорією, охорона найбільш важливих державних об'єктів – мостів, тунелів тощо. Звичайно, досвід, набутий багато років тому, дуже знадобився чоловікові у сьогоднішній війні. Але, як вважає він сам, Донбас аж ніяк не можна порівнювати з Югославією!

Вересень 2014 року. Олександр потрапив на Львівщину до 184-го навчального центру, а через кілька тижнів у складі 30-ї окремої механізованої бригади вирушив до Миколаївської області, потім – на Схід України. Штурмовий взвод, в якому слу-

жив Чорноморець, виконував найскладніші завдання командування, постійно знаходячись на передовому рубежі неоголошеної війни.

За чотири місяці безперервних бойових зіткнень на Сході України з добре підготовленими й озброєними російськими найманцями та терористами головний сержант взводу, командир бойової машини Олександр Чорноморець бачив усяке: на його очах гинули й отримували поранення бойові побратими, нищилися українські міста та села, страждали мирні люди.

Боець пригадує, як 12 лютого в містечку Логвинове на одній з вулиць вони потрапили під шалений обстріл терористів. Зав'язався бій. Його побратим Олексій Антонович отримав поранення, його потрібно було негайно витягувати з-під куль. Чорноморець кинувся на допомогу. Він тільки-но встиг відтягнути друга в безпечне місце, як страшний біль проштрикнув йому ногу. Ворожа куля перебила бійцю артерію та кістку нижче коліна.

Завдяки професійним діям артемівських лікарів Олександр

дра вдалося врятувати. Чоловік дуже вдячний їм за себе і своїх побратимів. Добрим словом згадує й командира – старшого лейтенанта Антона Письменського та хлопців зі взводу. Ризикуючи життям, вони змогли саме в перші хвилини надати пораненим першу медичну допомогу й евакуювати їх.

У десантному відділенні БМП, що мчала до військового шпиталю Артемівська «на всіх парусах», лежало четверо поранених бійців.

– Нам усім пощастило двічі. По-перше, нас дуже швидко вдалося евакуювати, а по-друге, бойовою машиною керував досвідчений механік-водій Олександр Хом'як. Тому за годину ми вже були у шпиталі, – розповідає Олександр.

Після операції Чорноморця з Артемівська терміново перевезли до Харкова. Дорогою боець від нестерпного болю втратив свідомість. Прийшов до тями лише вночі в палаті харківського шпиталю. Піднявши голову з подушки, Олександр подивився на ноги і відчув полегшення – вони були на місці і, на щастя, потроху рухались!

– Наступного дня я зателефонував дружині. Вона довго плакала, а потім сказала, що негайно виїжджає. Я заспокоїв її, запевнивши, що почуваюся добре і мене перевозять до Києва. У неділю, 14 лютого, у День всіх закоханих ми зустрілися з нею у столиці. Кохана мене не впізнала – за час розлуки я трохи схуд і відпустив бороду. Знов плакала. У той день усе було так зворушливо. Ми довго говорили про нас, наших дітей. Старшому сину виповнилося 13 років, а молодший донечці – дев'ять. Обидва ходять до школи, вчать добре, – посміхається Олександр.

Після одужання головний сержант взводу командир бойової машини Олександр Чорноморець за станом здоров'я залишиться в тилу. Та він переконаний, що навіть удома можна допомагати хлопцям на передовій, як це роблять наші співвітчизники-волонтери. Адже українські воїни, ризикуючи життям, наближають день перемоги, як сімдесят років тому їхні діди та прадіди робили це на фронтах Другої світової війни, знищуючи орду гітлерівців.

Сергій ГВОЗДЕЦЬКИЙ

Штурмовий взвод, в якому служив Чорноморець, виконував найскладніші завдання командування, постійно знаходячись на передньому рубежі неоголошеної війни

«Люблю тебе, тату...»

«Здрастуй, таточку! Пише тобі твоя квіточка...» Тендітні дитячі пальчики старанно виводять літери, вірячи, що аркуш паперу донесе до тата всю любов і ніжність. Аня зосереджено сидить за столом, обдумуючи кожне слово. І хоча встала рано, закінчити листа не вдається, бо ж чекає допомоги матуся. Дівчинка відкладає недописаний лист і прямує до кухні

...Лист, якого її тато Олександр, котрий захищав східні рубежі нашої країни у складі 95-ї окремої аеромобільної бригади Сухопутних військ ЗСУ, вже ніколи не отримає. Ворожа куля обірве його життя 14 лютого 2015 року. Можливо, саме в ту мить, коли донька Анна поставить в недописаному листі чергову кому.

Олександр – найстарша дитина багатодітної матері в погонах, майора ЗС України у відставці Наталії Іванівни Дубчак. Ще й досі жінці важко повірити в реальність втрати. Як людина, котра більше 20 років життя присвятила службі у Збройних Силах, пані Наталія чудово розуміла, з яким ризиком пов'язане рішення сина захищати цілісність України спочатку у складі добровольчого батальйону оперативного призначення Національної гвардії, а потім – у 95-ій окремій аеромобільній бригаді.

Але, як і кожна матір, вона все ще чекає. Чекає, що ось-ось відчиняться двері, й на поріг

ступить усміхнений син, простягаючи їй маленьку квіточку. Притулить до грудей і скаже: «Матусенько! Це я – твій син прийшов. Як ти?»

«У мене досі таке відчуття, що він просто поїхав. Поїхав і незабаром повернеться», – шепоче жінка, а по щоці тече сльоза, яку вона не витирає. Адже зараз вона не солдат із унікальним військовим досвідом, зараз вона МАТИ.

...На «робочому столі» ноутбук світлини сина. Ось – весільні, де він кружляє в танку

дружину Вікторію. А ось – вже обіймає доньку Анюту. Для бабусі Наталії дівчинка – «світле сонечко». А для тата завжди була «квіточкою» або «кактусиком», коли бува випадало поводитися негрічно. Найщиріші стосунки в Олександра склалися саме з нею. Хоча його любов'ю й турботою не були обділені ні мати, ні дружина, ні бабуся. Чоловік ніколи не намагався бути для доньки «ментором». Завжди з увагою слухав розповіді малечі, радів її нехитрим подарункам. Дитина всім сер-

цем відчувала батьківську підтримку й теж намагалася зробити найріднішій людині приємне. Знаючи, як татко захоплюється українською історією, вивчила для нього повстанських пісень: «Лента за лентою» й «Дивізія Галичина». Дорослий чоловік, захисник Вітчизни міг до сліз перейнятися проблемами доньки. Навіть тоді, коли вони з дружиною пішли різними життєвими шляхами, зв'язок між Олександром і донькою не обірвався. Навпаки, стосунки батька й доньки стали ще довірливішими, ніжнішими.

Незважаючи на примхи долі, чоловік до останнього допомагав жінці, яка подарувала йому найдорожче – доньку, вирішувати життєві негаразди. Уже перебуваючи в зоні АТО, телефо-

нував матері, щоб дізнатися, чи може чимось зарадити бабусі. А коли дізнався, що старенькій уже не під силу ходити по воду, надіслав кошти, щоб викопали криницю у дворі.

Надзвичайну чуйність, оту душевну «світлість» Олександра помічали всі, кому судилося зустрітися з ним на життєвих стежках. «Ви знаєте, він такий був... Світлий ніби... Усе завжди для друзів. Не міг спокійно в очі дивитися, коли товаришам чогось бракувало», – говорять про нього бойові побратими, які були з Олександром разом у той фатальний день. Для них він залишиться «Смішним». Такий позивний отримав чоловік за свій легкий товариський характер.

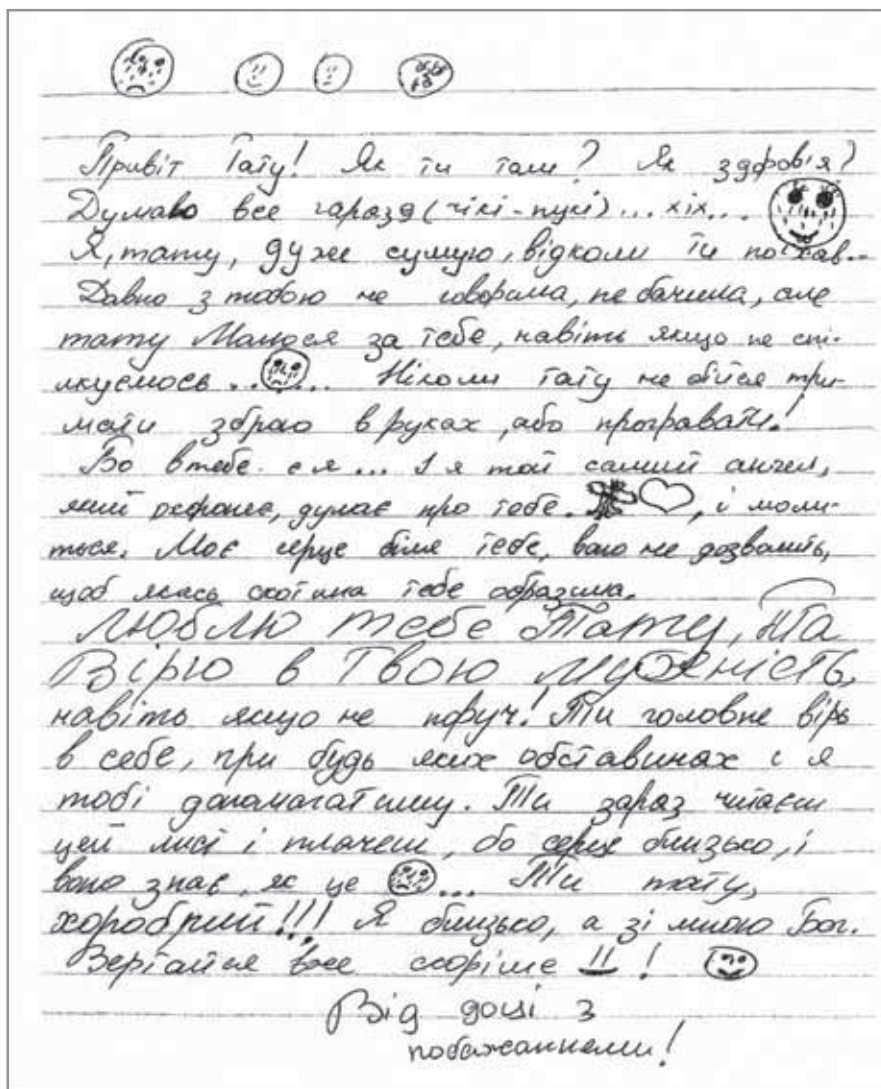
Життєвий і бойовий шлях Олександра обірвався у перед-

Для тата – десантника 95-ї окремої аеромобільної бригади Олександра Єрощенко – донька Анютка завжди була «квіточкою», а малеча, відчувачи батьківську любов та підтримку, постійно намагалася зробити найріднішій людині приємне, особливо, коли батько боронив Батьківщину на Сході

місті Дебальцевого. Туди військовики мали доставити боекомплект для територіального підрозділу «Кривбас», що контролював територію. Планувалося, що до безпечного на той час Слов'янська хлопці повернуться відразу після виконання поставленого завдання. Але сталося не так. У зв'язку зі зміною бойової ситуації, їм було наказано залишатися на місці, як силам підкріплення. У передмісті тривали обстріли. Супротивник використовував будь-яку нагоду, щоб змінити ситуацію на свою користь.

У час затишшя, що буває в зоні АТО досить рідко, Олек-

сандр телефонував рідним. Останнім часом із мамою спілкувався нечасто – не хотів, щоб вона хвилювалася через звуки раптових пострілів. А от із молодшим братом зідзвонювались регулярно. Знав, що Павло підтримає й зрозуміє. А ще – зуміє заспокоїти матір.

Саме Павлові й зателефонували товариші Олександра, щоб повідомити трагічну звістку. Про останні хвилини життя сина Наталія Іванівна довідалася теж від них. Здавалося, в той день нічого не передвіщало трагедії. Тим паче, що сили супротивника майже на цілий день «зтихли», зачайлися. І раптом – обстріл. Квадрат дій був незнайомий групі Олександра, адже прибули во-

Слова: «Матусенько, я тебе не осоромив», які прошепотів Олександр на вухо Наталії Іванівні під час останньої зустрічі, й досі чуються жінці серед нічної тиші.

Тоді, коли перед очима, мов живий, стоїть образ сина

ни сюди нещодавно. Тим важче було зорієнтуватися в першу хвилину. «Боковим» зором чоловік побачив, як від кулі впав один із офіцерів. Місце для вогневої точки снайпер обрав ідеальне: підступитися до неї основні сили і «накрити» її не мали жодної можливості. На роздуми були секунди: або примусити ворога «замовкнути», або залишатися в безпечному місці.

Але ціна цієї «безпеки» – життя бойового товариша. Олександр

усе зважив миттєво. Узяв зброю до рук і почав стріляти по ворожому снайперові, даючи можливість пораненому відповісти з небезпечного місця. А в цей час поцілили в нього самого: його «перерізала» черга з кулемета Калашникова. Чоловік ще намагався повзти, але поранення не давало жодного шансу на життя. Важко сказати, скільки часу було в нього, щоб згадати всіх рідних, по-батьківськи востаннє благословити свою «квіточку» Анютку. Коли військовики змогли підійти до товариша впритул, Олександр уже не дихав. Із снайпером розібралися швидко й професійно. Ним виявився... українець, який воював на боці сепаратистів.

Після сутички із силами супротивника надійшла команда відступити. Затримуватися було ризиковано, але хлопці не могли дозволити собі вчинити інакше: вони забрали й тіло товариша. Діставалися до місця дислокації наших частин в темряві, не вмикаючи фари і щомиті ризикуючи розбитися. Зі Слов'янська загиблого Олександра товариші привезли в Бучу, до батьківського дому. До матері, яка вже все зрозуміла із виразу очей молодшого сина, щойно той приїхав із «чорною» звісткою.

Олександр навіть після смерті оберігав небайдужих йому людей. Адже хлопці, які привезли його тіло, вже не потрапили в Дебальцеве. Їхнє праг-

Олександр – найстарша дитина багатодітної матері в погонах, майора ЗС України у відставці Наталії Іванівні Дубчак. Ще й досі жінці важко повірити в реальність втрати

нення бути поряд із військовими побратимами не здійснилося – транспорт уже не ходив у потрібному їм напрямку. Хто знає, що чекало б на них, якби потрапили в сумнозвісну «м'ясорубку», чи змогли б вийти з бою живими?

«У перші години я нічого не розуміла, – ділиться тяжкими спогадами Наталія Дубчак. – Несприймала те, що привезли мого Сашу ось так... Із поля бою. Але зараз я дякую Богові за те, що змогла із сином попрощатися. Востаннє поцілувати його, обійняти. Багато матерів взагалі не мають нічого... Навіть місця, куди можна прийти й покласти квіти. Дякувати Богові, у мене все це є. А Олександр... Він не міг вчинити інакше, ніж зробив».

Так, він не міг інакше... Народившись у Калінінградській області й проживши в Росії перші десять років життя, Саша з перейздом родини в Україну залюбки пішов до української школи. Вивчав мову й історію нашої країни. Адже Наталія Іванівна з дитинства пояснювала дітям, що сором і гріх не знати мову землі предків. А у двадцять років Олександр несподівано зовсім відмовився від російської мови. Навіть у побуті почав спілкуватися виключно українською. Павло, для якого старший брат завжди був прикладом для наслідування, підтримував Олександра у його починаннях.

Здобувши в технікумі освіту кухаря, Олександр все життя мріяв бути військовим. У вісімнадцять років, коли постало питання про строкову службу, для Саші не існувало інших варіантів, ніж іти служити. Але лікарі однозначно вирішили, що за станом здоров'я це неможливо. Юнак тоді довго й гаряче доводив, що не уявляє себе в іншій професії. Говорив, як мріє вступити до військового училища. Говорив довго, запально, із тим блиском в очах, який завжди ви-

Дитинство маленького Сашка пройшло в Калінінградській області Росії. Хіба він міг тоді уявити, що через роки йому зі зброєю в руках доведеться відстоювати суверенітет рідної України?

дає людину, захоплену СВОЄЮ справою. І лікарі дозволили йому служити.

Так Олександр відслужив рік строкової служби, а потім перейшов на контрактну. Службі в ЗСУ він присвятив три роки життя. Двічі складав іспити до військового училища. Спочатку – у Львівський політехнічний, потім – у Військовий інститут при КНУ ім. Тараса Шевченка. Але судилося інакше.

Сашко таки здобув вищу освіту. Але на історичному факультеті того ж Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Перед Олександром, завдяки старанням викладачів, ніби на телеекрані, розгорталися картини минулого. Картини славної боротьби українського народу за право жити на своїй землі, не питаючи ні в кого дозволу.

Чим далі, тим більше він розумів тонкий, але міцний зв'язок між минулим і сьогоденням. Зацікавився історією зброї періоду Визвольних змагань. Навіть обрав це темою власної магістерської роботи. Планував захищати кандидатську, продовжуючи вже розпочаті дос-

лідження. Але талановитому юнакові натякнули, що жоден фахівець у Києві не візьметься за рецензування роботи на цю тематику. Олександр не став зайвий раз сперечатися, добре розуміючи, про що йдеться. Просто продовжив збирати матеріали, працюючи в Центральному музеї ЗСУ.

А ще вчорашній випускник історичного факультету марив про викладацьку діяльність. Деякий час навіть вдалося пропрацювати вчителем історії в Коцюбинському. Діти любили Олександра за те, що спілкувався з ними, як із рівними, завжди міг дати добру пораду, відповісти на складне запитання. Від своїх учнів вимагав знання і, головне, розуміння прочитаного, а не «тупого зазубрювання» предмета. Дуже важко далось Олександрові рішення залишити посаду вчителя, адже всією душею прикипів до своїх маленьких слухачів. Та народження донечки змусило шукати більшого заробітку.

Йому пощастило. Отримав роботу для душі при Центральному будинку офіцерів ЗСУ в Інституті українознавства.

Тут продовжував займатися улюбленою справою – історією України й історією українського війська.

Олександр не відразу пішов до військкомату. Рішення стати зі зброєю на захист Батьківщини було обдуманим і виваженим. Утім відповідальність була рисою, що притаманна йому ще з дитинства. У неповні 8 років малий Сашко вже мав почесний обов'язок – забирати молодшого брата з дитячого садочка, доки мама була на роботі. Це доводилося робити за будь-яких погодних умов, часто вже в сутінках. Але Наталія Іванівна не пам'ятає випадку, щоб син ко-

лись відмовився від цього свого «завдання».

І навіть уже зустрічаючись зі своєю майбутньою дружиною, юнак ніколи не затримувався довше звичайного. Адже вдома на нього чекали рідні люди, для яких він щодня готував смачну вечерю.

Свідомим було і його рішення піти до спортзалу. Сказав: «Я хочу не тільки себе захистити, але й свою дитину».

...Життя складеться так, що Наталії Дубчак ще раз доведеться почути від сина ці слова. Це станеться у квітні 2014 року. Олександр призывється в добро-

літки продовжували ходити на побачення, сидіти вечорами в барах, грати в комп'ютерні «війни» й щиро не розуміти, навіщо потрібно все це, чим займається Олександр. Доброволець відповідав коротко й чесно: «А хто, як не я? Чому це має робити хтось інший?»

Здавалося, оце «Хто, як не я?» стало життєвим кредо Саші «Смішного». Він заледве дочекався закінчення законного місяця відпустки. Але влітку 2014 року добровольчі батальйони в серйозних операціях задіяні не були. Олександр вирішив питання кардинально: розірвав

Життєрадісність, відповідальність і доброзичливість швидко зробили Олександра улюбленцем бойових товаришів. А його вчинки часто слугували їм і за життєвий приклад

вольці через Національну гвардію України.

Наталія Іванівна, яка тісно пов'язана з військовою службою, як ніхто розуміла, що може статися з Олександром. Але й тут люблячий син знайшов спосіб заспокоїти материнське серце. Він досить переконливо розповідав матері, що залишився працювати при штабі в Ізюмі, вирішуючи питання тилового забезпечення. Але настільки його сповнений енергією голос відрізнявся від тих описів нудного повсякдення, що Наталія Іванівна через певний час здогадалася про правду.

Звичайно ж, її дитина була разом з усіма, на блокпостах. У липні, повернувшись додому, син показував матері світлини окопів, які після дощу перетворювалися на непролазну багнюку. Із боєм у серці говорив про труднощі, з якими доводиться стикатися добровольцям. Уболівав усім серцем за товаришів, які були поряд.

А в «мирному» житті Сашу не всі друзі розуміли. Його одно-

контракт із Нацгвардією та прийшов до 95-ї окремої аеромобільної бригади через військкомат. Ніби на зміну ще одному члену великої родини Наталії Дубчак – її зведеному братові Миколі, який на той час уже повернувся зі східних рубежів додому через проблеми зі здоров'ям.

Життєрадісність, відповідальність і доброзичливість швидко зробили Олександра улюбленцем бойових товаришів. А його вчинки часто слугували їм і за життєвий приклад. Попри те, що ранні підйоми давалися чоловікові важко, він ніколи не дозволяв собі слухати Гімн України, що лунав по радіо, лежачи в ліжку.

Переборюючи дрімоту, підводився, клав руку на серце й так стояв, допоки не завмирили останні звуки гімну. Лише потім дозволяв собі полежати ще хвилинку.

Рішення відстоювати неподільність країни далось Олександрові нелегко. Як людина добросердечна, десь навіть

У час затишшя, що буває в зоні АТО досить рідко, Олександр телефонував рідним. Останнім часом із мамою спілкувався нечасто – не хотів, щоб вона хвилювалася через звуки раптових пострілів

м'який за характером, він мав гартувати в собі рішучість і безжалісність до тих, хто стоїть по той бік барикади. Адже найбільше боявся не дотриматися власних рішень.

А слова: «Матусенько, я тебе не осоромив», які прошепотів Олександр на вухо Наталії Іванівні під час останньої зустрічі, й досі чуються жінці серед нічної тиші. Тоді, коли перед очима, мов живий, стоїть образ сина.

Невимовне горе матері, що втратила дитину. Не можна його ні уявити, ні полегшити. Але завжди можна знайти для осиротілого серця слова втіхи. А Наталії Іванівні, здається, було відмовлено навіть у цьому. Адже жоден із діючих командирів ще й досі не зробив елементарного телефонного дзвінка, щоб висловити цій мужній жінці подяку за сина-героя, підтримати.

Отримавши жахливий статус «члена родини загиблого військовослужбовця», Наталія Дубчак почала думати, як можна допомогти своїм сестрам по нещастю. Тому через соціальну мережу звернулася до українців із закликом написати листа матерям загиблих військовослужбовців.

Лише вслухайтесь в ці слова, скроплені кров'ю зболілого материнського серця: «...в нашій країні з'явилася категорія жінок-матерів, які сьогоднішнє свято зустрічають зі сльозами. Я говорю про мам, які вже ніколи не почують вітань від дітей. Про мам, які ніколи не отримають подарунків, листів... Просто НІКОЛИ не обнімуть свою рідненьку... найкращу... найріднішу дитину.

Я звертаюся до усіх, хто читатиме ці слова. Знайдіть хвили-

ку, задзвоніть, напишіть, пришліть своїх дітей до таких мам. Поверте, слово дійсно лікує, рятує і надає сенс життю!»

Сенс життя Наталії Іванівні зараз в тому, щоб оселити радість в по-дорослому сумних очах онучки Анюточки. А ще в тому, щоб зберегти пам'ять про сина.

Адже вже зголосилися дев'ятикласники Бучанської школи, де Олександр проживав останні роки, взяти своєму класові ім'я героя. Друзі уже пишуть листа мерові з проханням назвати ірпінську вулицю Високу, де колись мешкала родина, ім'ям Олександра Єроценка.

Людина жива доти, доки про неї пам'ятають. Пам'ять про героїв має бути вічною, а їхній подвиг – безсмертним.

Олександра ВАСИЛЕНКО

РОСІЇ СОЛДАТИ НЕПОТРІБНІ

Того дня група російського загону спеціального призначення під командуванням капітана Євгена Єрофєєва отримала бойовий наказ висунутися у бік населеного пункту Щастя, що на Луганщині. «Ввічливі люди» мали завдання вести спостереження за Луганською теплоелектростанцією, влаштовувати засідки, здійснювати атаки на підрозділи АТО, знищувати техніку ЗС України, мінувати територію та встановлювати фугаси як на шляхах руху українських силовиків і батальйонів територіальної оборони, так і біля населених пунктів. За задумкою командування терористів, усе це мало б призвести до дестабілізації обстановки в районі, отже, створити належне підґрунтя для збройного захоплення одного з наших важливих форпостів – міста Щастя. Але, як говорить відоме українське прислів'я, не так сталося, як гадалося...

**«Не вбивайте мене,
я росіянин...»**

Про масову участь російських військовослужбовців у війні на українському Донбасі говорено-переговорено. Утім влада Російської Федерації уперто продовжує відхрещуватися від очевидних речей. Не став винятком і останній резонансний випадок, коли бійці 92-ї окремої механізованої бригади разом із побратимами з батальйону територіальної оборони «Айдар» захопили в полон двох російських спецпризначенців. Його відмінність від попередніх – цинічність, з якою російські можновладці відхрестилися від своїх солдатів, кинули, що називається, напризволяще.

Командир 3-ї окремої бригади спеціального призначення ГРУ РФ полковник Сергій Щепін навряд чи очікував такого резонансу, відправляючи воювати до України свій 2-й батальйон. Адже сама спеціалізація його частини забороняє їй «світитися», а завжди бути в тіні. Чергову невдачу вилазки його підопічних – диверсійно-розвідувальної групи капітана Євгена Єрофєєва – викрив звичайний український доброволець – 40-річний кременчужанин молодший сержант Вадим Пугачов. Перебуваючи в передній траншеї, він першим помітив приховане просування ДРГ до нашого опорного пункту «Фасад». Боєць не розгубився і голосно попередив своїх, вигукнувши команду «До бою!» Мужній вчинок вартував чоловікові життя: його тіло прошили відразу шість ворожих пострілів. За іронією долі, народжений у Росії, він загинув від російських куль.

Тим часом розпочався бій. Російські диверсанти відходили від наших окопів, відстрілюючись зі стрілецької зброї. Їх притискали бійці з інших позицій, не даючи оговтатися і перебрати ініціативу на себе. Аж раптом помітили, що терористи вовтузяться біля свого пораненого. Кількахвилинною заминкою росіян скористався командир 92-ї окремої механізованої бригади полковник Віктор Ніколюк, який саме перебував на «Фасаді» і взяв подальше командування операцією на себе. Він прийняв рішення переслідувати ДРГ противника. Росіяни, побачивши, що українські силовики йдуть у контрнаступ, залишили свого пораненого і кинулися навтьоки.

– За час нашого перебування тут – це третій випадок безпосереднього вогневого контакту із захопленням полонених, – розповідає офіцер 92-ї окремої механізованої бригади на позивний «Кирил». – Серед затриманих траплялися як бойовики «ЛНР», так і російські кадрові

військові та найманці. Цього разу нам трапилися особливо цінні «кадри». Першим виявився капітан Євген Єрофєєв – командир групи 3-ї окремої бригади спеціального призначення Головного управління розвідки Російської Федерації, дислокованої у Тольятті. Коли ми наблизилися до нього, то почули благання: «Не вбивайте мене, я росіянин...» Напевне, хотів пояснити цим, що ми все-таки братні народи чи щось подібне, не розумію. Втім поведився дуже спокійно. Навіть повідомив, що має в кишені гранату, але не скористався нею через поранення руки. З усього було видно, що дуже хотів жити. Ми надали першу медичну допомогу та буквально на собі евакуювали його з поля бою.

Поки одна група наших бійців займалася російським капітаном, інша пішла по слідах терористів: на прим'ятій траві виднілася кров та явні прикмети, що відступаючи когось за собою тягнули. Згодом українські військовослужбовці виявили у «зеленці» другого пораненого спецпризначенця – сержанта російської армії Олександра Александрова, який теж не став нічого приховувати, зізнавшись, хто він і звідки.

Гра у «російську рулетку»

Бій поблизу «Фасаду» тривав приблизно дві з половиною години. Загалом наші бійці тричі прочісували район виявлення російської диверсійно-розвідувальної групи, аби пересвідчитися у відсутності терористів. Адже добре знали: якщо це спецпризначенці, то вони обов'язково мають повернутися за своїми. Але «російська рулетка» завжди непередбачувана: коли бойовики «ЛНР», які займали позиції неподалік, зрозуміли, що бійці Російської Федерації потрапили в по-

лон, вони відкрили вогонь з мінометів, встановлених на машинах.

Гатили досить влучно: саме туди, де затримали полонених. Очевидно, десь поруч працював коректувальник. Жодних сумнівів: вони намагалися знищити російських спецпризначенців, аби ті не залишилися живими. Частково їм це вдалося. Від мінометних і гранатометних обстрілів своїх же загинув командир відділення 2-ї роти «Інтербригади ЛНР» сержант Антон Казакевич на прізвисько «Антип», ще три військовослужбовці ГРУ РФ отримали поранення.

– Затримані мали при собі АК російського виробництва та 9-міліметрову гвинтівку, відому як гвинтівка снайперська Сердюкова (ВСС «Винторез»), – розповів командир 92-ї окремої механізованої бригади полковник Віктор Ніколюк. – На озброєнні українських військових такої зброї немає, вона виключно російська. Гвинтівку «Винторез», приміром, мають підрозділи спеціального призначення. Її особливість – майже абсолютна безшумність пострілу та велика пробивна здатність. Так, 9-міліметрова куля зі сталевим осердям легко пробиває бронешит 1-2 класу захисту, а напівоболонкова із серцевиною

Затримані спецпризначенці мали при собі АК російського виробництва та 9-міліметрову гвинтівку, відому як гвинтівка снайперська Сердюкова (ВСС «Винторез»). На озброєнні українських військових такої зброї немає, вона виключно російська. Гвинтівку «Винторез», приміром, мають підрозділи спеціального призначення. Її особливість – майже абсолютна безшумність пострілу та велика пробивна здатність.

з карбіду вольфраму зі 100 метрів здатна прошити 8-10 міліметрів сталеві броні або бронезилюет 4-го класу. А бронезилюет 3-го класу не витримає навіть на відстані 400 метрів.

Аби не наражати на небезпеку своїх бійців, командир 92-ї окремої механізованої бригади полковник Віктор Ніколюк наказав припинити прочісування місцевості та вийти з-під мінометного обстрілу на раніше зайняті позиції. Тим часом з полоненими вже працювали медики.

– Коли нам привозять поранених, ми не цікавимося, хто вони, – розповідає військовий медик батальйону територіальної оборони «Айдар» Григорій Максимець. – Відразу починаємо рятувати життя. Так було і того разу. Спочатку вжили всіх невідкладних заходів, а згодом почали заповнювати медичні картки на двох поранених. Коли вони назвалися спецпризначенцями однієї з частин Головного розвідувального управління Російської Федерації, я був дещо здивований. Капітан дуже просив оперувати його без наркозу. Зізнався, що боїться втратити свої внутрішні органи. Ми, звісно, його прохання не виконали, інакше він би помер від больового шоку.

Сержант теж уважно слідував за нашими діями. Навіть похвалив наше обладнання, інструменти та матеріали. З'ясувалося, що він має первинну медичну підготовку, оскільки перебував на посаді розвідника-санітара групи. Але оперуватися теж чомусь боявся...

Такі російські пацієнти у медиків «Айдару» не перші. Раніше теж привозили диверсантів. Щоразу вони дуже тривожилися за своє життя, боялися, що в них вирізатимуть внутрішні органи. Згодом відверто зізнавалися, що дуже здивовані гуманним ставленням з боку українських військовослужбовців і медиків. Один навіть сказав так: «Чому ви мною займаєтеся? Мене мої покинули, а ви рятуєте життя...»

«Вони не наші, але ми вимагаємо їх звільнити»

Ці випадки – черговий доказ того, що російська пропаганда заразила невеликою хворобою мізків величезну кількість своїх громадян. Як інакше зрозуміти те, що навіть перебуваючи у нібито здоровому глузді, поіншому, ніж катами і карателями, українців вони не уявляють? Утім продовжують свято вірити у ви-

няткову гуманність російського керівництва. Але про яку гуманність може йти мова, коли в Росії відмовляються від своїх солдатів на найвищому державному рівні?

Реакцію країни-агресора на події під Щастям передбачити було нескладно. Спочатку в Інтернеті з'явилася інформація про те, що затримані є народними міліціонерами «ЛНР». На підтвердження цього поширили фотографії їхніх новесеньких посвідчень. А в соціальних мере-

Особовий склад диверсійно-розвідувальної групи капітана Євгена Єрофєєва:

1. Командир групи капітан Єрофєєв Євген Володимирович, «Кит»
2. Заступник командира групи прапорщик Азімов Мурат Єрбулатович, «Казах»
3. Командир першого відділення сержант Юлаєв Денис, «Юлай»
4. Старший розвідник-кулеметник ефрейтор Коновалов В'ячеслав
5. Розвідник-снайпер Кульмухаметов Кирило Димович, «Пуля»
6. Розвідник-сапер ефрейтор Спірідонов Кирило Олексійович, «Мелкий»
7. Розвідник-санітар Григорьев Володимир, «Гришин»
8. Командир другого відділення ефрейтор Кутулахметов Руслан Заурович, «Башкір»
9. Розвідник-кулеметник ефрейтор Краснов Володимир Петрович, «Барон»
10. Розвідник-снайпер Немов Олексій Васильович, «Мордвин»
11. Розвідник-сапер Гладков Олександр Леонідович, «Бабушка»
12. Розвідник-санітар Олександр Олександр Анатолійович, «Алекс»
13. Радист Біркін Сергій
14. Радист Макорін Володимир, «Махоуні»

Росіяни продовжують свято вірити у виняткову гуманність свого керівництва. Але про яку гуманність може йти мова, коли у Росії відмовляються від своїх солдатів на найвищому державному рівні?

жах з'явилися фальшиві акаунти Єрофєєва й Александрова, у житті яких нібито все гаразд. Але коли «номер» не пройшов, російське РІА «Новости» розмістило на своєму сайті коментар начальника Управління прес-служби та інформації Міністерства оборони Російської Федерації генерал-майора Ігоря Конашенкова: «Захоплені громадяни Росії Олександр Александров та Євген Єрофєєв на момент свого затримання не були діючими військовослужбовцями Збройних сил Російської Федерації. Ми перевірили інформацію української сторони. Ці хлопці раніше дійсно проходили службу в одному зі з'єднань ЗС РФ і мають військову підготовку. Більше того, можу підтвердити, що до нас звернулося керівництво Асоціації ветеранів військ спеціального призначення з проханням вийти за офіційними каналами на Генеральний штаб України з метою припинити знущання над своїми пораненими товаришами з боку співробітників Служби безпеки України під час «вибивання» вигідних свідчень».

Ось так полонені російські спецпризначенці дізналися про своє звільнення заднім числом – нібито ще у грудні минулого року. Але чи не забагато метушні навколо «звичайних міліціонерів» «ЛНР»? Річ у тому, що більш розумні кремлівські радники зрозуміли: якщо заперечувати

Ось вам і вся відповідь на запитання: «А що там у хохлів?» Надію Савченко, насильницьким способом вивезену до Росії, заднім числом з армії не звільняли, навпаки, обрали депутатом Верховної Ради та членом делегації України в ПАРЄ. Адже українські військовослужбовці обороняють країну від нападу підступного сусіда

належність спецпризначенців до російських Збройних сил і Росії зокрема, то це матиме величезний деморалізуючий вплив не лише на російські частини, які воюють на Донбасі, а й на всю армію в цілому. Тому вирішили ніби і не відмовлятися від своїх громадян, але акцентувати увагу на тому, що вони вже не при погонах. Вони, мовляв, не наші, але ми вимагаємо їх звільнити.

Усі вищезгадані пропагандистські «потуги» Кремля розбилися об незаперечність фактів. Служба безпеки України задокументувала перебування 3-ї окремої бригади спеціального призначення ГРУ РФ на території нашої держави. Зокрема, у жовтні, листопаді та грудні минулого року, а також у січні цього. Встановлені також терміни останньої ротації батальйонної групи 3-ї ОБр СпП в Україні. Так, 19 березня 2015 року цей підрозділ прибув на аеродром у Міллерово Ростовської області. З 20 березня розпочалося перекидання спецпризначенців на територію України з польового табору поблизу Долотинки. У так

званому «відрядженні» російські окупанти планували пробути до червня.

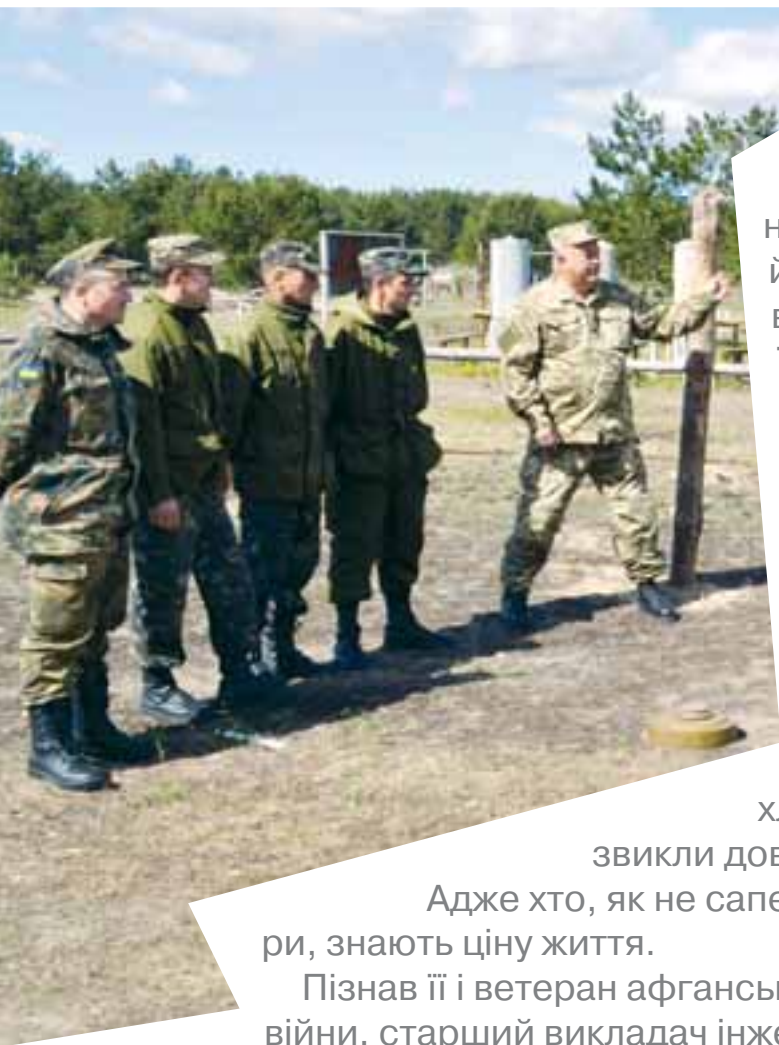
Їхні плани зіпсував чималий резонанс, який здійнявся навколо захоплених полонених. Тож уже наступного дня після події (17 травня) підрозділи батальйону, дислоковані в Луганську та Брянці, підняли по тривозі та терміново вивели на територію Російської Федерації.

Військово-транспортним літаком Іл-76 спецпризначенців в екстреному порядку евакуювали з аеродрому «Міллерово» до Самари.

Ось вам і вся відповідь на запитання: «А що там у хохлів?» Надію Савченко, насильницьким способом вивезену до Росії, заднім числом з армії не звільняли, навіть навпаки, обрали депутатом Верховної Ради та членом делегації України в ПАРЄ. Адже українські військовослужбовці обороняють країну від нападу підступного сусіда-гопника. А сусід що? Сусід вкотре не розчарував, підтвердивши звання богузливий посміховиська.

Сергій БАСАРАБ

«Вони прийшли на нашу землю не з млинцями»

Бійці вирушили на завдання вночі, коли темрява чорним рядом накрила згорьовану донецьку землю. Полемишли тихо, проте впевнено – їхні друзі-сапери щойно очистили шлях від смертоносного залізаччя. Кому-кому, а цим хлопцям вони звикли довіряти.

Адже хто, як не сапери, знають ціну життя.

Пізнав її і ветеран афганської війни, старший викладач інженерної підготовки полковник Віктор Кебал. Сьогодні його аудиторія – це мобілізовані до 169-го навчального центру Сухопутних військ «Десна» хлопці та чоловіки, яким уже незабаром доведеться впроваджувати настанови свого учителя у життя.

Ще рік тому офіцер з 34-річним стажем армійської служби навіть уявити не міг, що невдовзі після звільнення з лав Збройних Сил йому доведеться повернутись до своєї справи. У Десні Віктор Васильович – добре знана людина. І як воїн-інтернаціоналіст, і як людина широкої душі, і як висококласний фахівець інженерної справи. Тож коли почалася російська агресія на Сході нашої держави, офіцера покликали на допомогу командира добровольчих батальйонів. Він проводить заняття з мінної безпеки.

– Майже кожен підрозділ становили молоді хлопці, більшість з яких йшли на фронт просто з Майдану, – пригадує офіцер. – Після Афганістану мені добре відома ціна солдатського життя. Тож я вирішив допомогти в їхній підготовці. Заняття на полігоні тривали цілодобово. Я намагався у стислі терміни пояснювати ази мінної справи.

Ця робота Віктору Васильовичу знайома до дрібниць. І ось чому. Його військова кар'єра розпочалася 1974 року, коли вступив до Кам'янець-Подільського вищого військово-інженерного командного училища. Становлення молодого офіцера відбувалося в Монголії. У той час в регіоні розгорівся китайсько-в'єтнамський

конфлікт, який у подальшому отримав назву першої в історії війни між соціалістичними країнами. Саме там офіцер набував перші практичні навички у мінній справі.

Командування відразу оцінило здібності молодого, але талановитого спеціаліста. Тож наступним щаблем його військової кар'єри стала служба в Прибалтійському військовому окрузі, у місті Калінінград.

– Річ у тому, що під час Великої Вітчизняної війни на цій території відбувались жорстокі бої, – пояснює офіцер. – Там залишилось дуже багато не знешкоджених боєприпасів. Наступні

чотири роки я майже цілодобово займався їхнім пошуком і знешкодженням.

Свій перший крок по афганській землі Віктор Васильович зробив у 1986 році на посаді командира саперного батальйону. З понад 24 місяців лише 2 він провів у розташуванні частини. Решту – у бойових виходах. Саме там вперше мав справу з мінами закордонного виробництва. Американські, італійські, єгипетські, китайські (до кольору, до вибору) зразки вивчав не по книжках, а безпосередньо у пеклі війни. Роботу доводилось виконувати з неабияким ризиком. Адже моджахеди замінювали звичайні міни на пластикові, модифікували їх електронними та хитрими механічними пастками. Одним словом, добряче «нашпигували» місцевість, аби забрати не одне людське життя.

У районі Кандагара з офіцером стався цікавий випадок, про який через декілька років він почув на заняттях від викладачів академії, до якої вступив згодом. Вони навіть не здогадувались, що цю історію слухає безпосередній її учасник.

А діло було так. 31 грудня 1986 року душмани взяли в облогу один зі взводів десантно-штурмової бригади. Хлопці тримали оборону в долині поблизу

кишлаку. Командування прийняло рішення штурмом визволити бійців. Для атаки задіяли важку техніку – танки та БМП. Підпустивши її в зону ураження, «духи» відкрили атаки. Вода миттєво затопила долину. Техніка зупинилась. Під щільним обстрілом підрозділ Віктора Кебала першим прорвався в кишлак і вступив у бій. Його підлеглі ціною неймовірних зусиль відбили у ворога більшу частину території та утримували її до підходу підкріплення. Це був чи не єдиний випадок в історії військового мистецтва, коли дві саперні (!) роти спромоглися без будь-якої підтримки захопити визначений район. Новий 1987 рік офіцер разом з бойовими побратимами вперше зустрів у незвичній для себе обстановці: в одному з будинків місцевого жителя.

Підсумком служби в Афганістані став не лише набутий величезний професійний досвід, а й кілька контузій, тяжке поранення та два ордени Червоної Зірки, а ще – направлення на навчання до академії. Там за відмінні успіхи Кебал достроково отримав чергове звання «підполковник». У 1991 році після розпаду Радянського Союзу офіцер написав рапорт з проханням перевести

в Україну і згодом отримав направлення до 169-го навчального центру в селищі Десна. Там і закінчив службу на посаді начальника інженерної служби з'єднання.

Коли розпочалася перша хвиля мобілізації, офіцер-запасник вирішив знову призватися до війська. Адже розумів: потрібно передати свій неоцінений досвід хлопцям.

– Загалом в інженерній справі з часу моєї служби в Афганістані і до війни на Сході нашої держа-

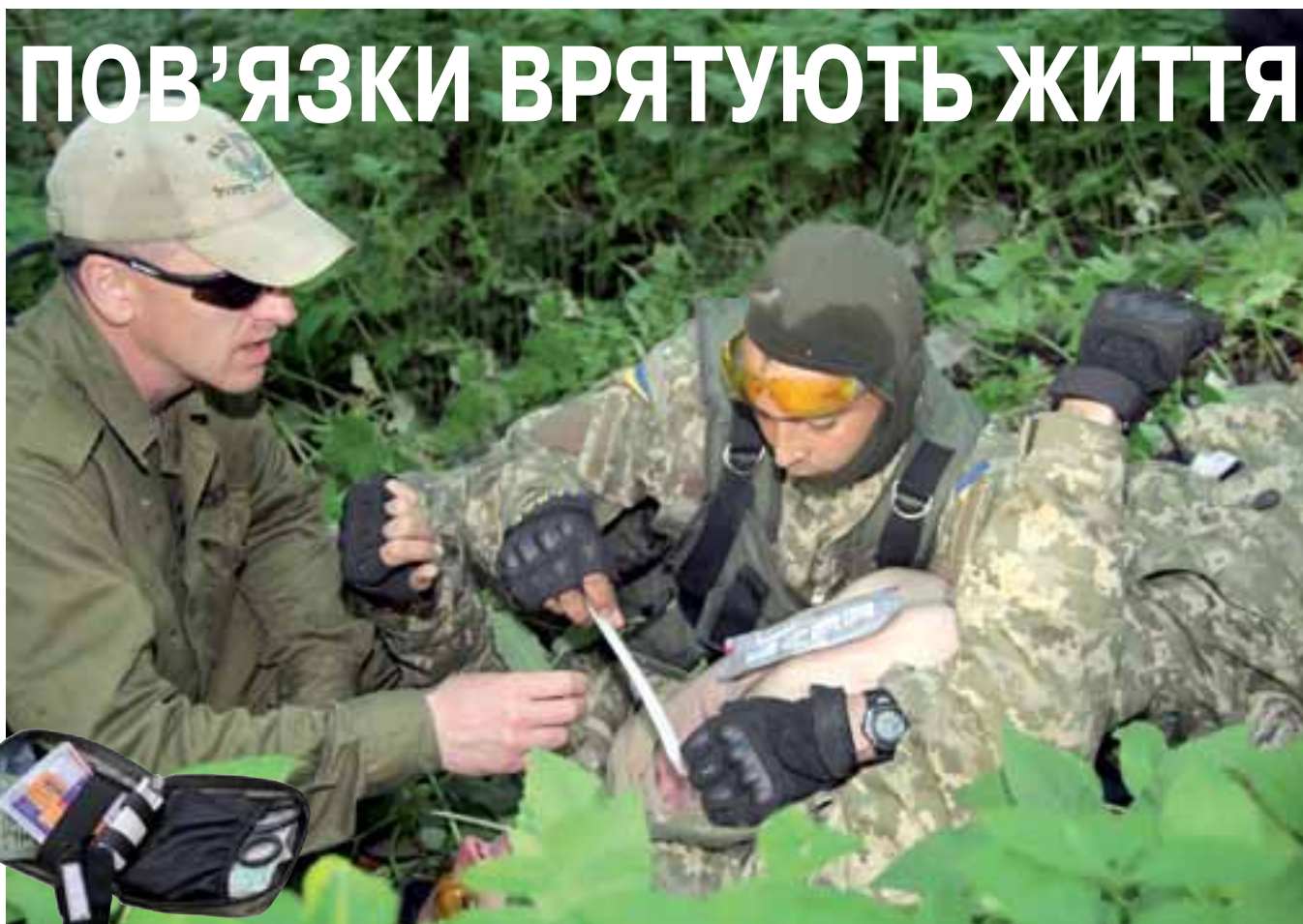
ви змінилося мало, – розповідає полковник Кебал. – Хіба що з'явилися міни з дистанційним керуванням, які використовують російські найманці. Часто-густо вони ставлять розтяжки, використовуючи волосін і монопітку. Але якщо підпалити поруч траву, то волосін перегорить і міну буде знешкоджено. Одне з нововведень бойовиків – маскування вибухових предметів у пенях і старих деревах. Їх вони начиняють цвяхами, каменями та тротилом. Тож рухатися лісопосадками нині досить небезпечно.

Цими та іншими тонкощами інженерної справи Віктор Васильович щодня ділиться зі своїми підопічними. Звертаючись до них, він говорить: «Бойовики прийшли на нашу землю не з млинцями, вони тут, аби вбивати». Тому потрібно бути готовими до будь-яких «сюрпризів». А ще він мріє про створення єдиного центру інформування про мінну небезпеку. Про міни противника мають знати не лише підрозділи, які їх виявили, а й усі інші. Адже під час бойових дій позиції військ постійно змінюються. Така база даних дозволила б не лише зберегти життя військовослужбовців, а й зекономити такий необхідний на війні час.

Олександр ВАСИЛЬЧЕНКО

ПОВ'ЯЗКИ ВРЯТУЮТЬ ЖИТТЯ

За офіційною статистикою, 2 % поранень становлять опікові ушкодження м'яких тканин. Реально – 5 %. Адже при комбінованих пораненнях – осколочному, кульовому чи опіковому – обліковують за ступенем важкості. А осколочне чи кульове майже завжди супроводжує опік. У цьому переконані волонтери Міжнародного благодійного фонду «Повернись живим». Саме тому вони доукомплектовують аптечки бійців АТО гелевими пов'язками від опіків Burn Tes.

Віталій Дейнега, координатор «Повернись живим»

Коли потрібна допомога

– Співвідношення між вбитими та пораненими – один до чотирьох, – каже Віталій Дейнега, координатор громадської ініціативи «Повернись живим». – На жаль, дуже мало поранених бійців виживають.

Причина не лише в невмінні військовослужбовців надати першу допомогу, а й у відсутності найнеобхіднішого для її надання.

В аптечці бійця й досі немає жодного засобу, який швидко запобігає некрозу тканин при опіках, охолоджує місце травми, очищає рану та стимулює її загоєння.

До волонтерів «Повернись живим» звернулися військові медики з проханням терміново забезпечити бійців АТО протиопіковими пов'язками Burn Tes, своєчасне застосування яких пом'якшує травму, заощаджує витрати на хірургію та лікування, і скорочує час одужання.

У провідних арміях світу вже давно збагнули, що від швидкості та якості першої допомоги залежить подальший процес лікування пораненого. Тож за стандартами НАТО протиопіковими пов'язками Burn Tes комплектуються рюкзаки польових медиків на рівні роти й індивідуальна аптечка кожного воїна.

Адже використання даної пов'язки не вимагає спеціальних знань чи умінь і дозволяє негайно допомогти собі чи товаришеві при будь-яких термічних опіках.

– Якщо таку пов'язку застосувати відразу після отримання опіку – його ступінь знижується на одиницю й опік другого сту-

Burn Tec – пов'язка гідро-файбер, посилена нейловою ниткою зі сріблом у вигляді пластили чи маски. Розроблена спе-

ціально для першої допомоги при поверхневих і глибоких термальних опіках на полі бою. Може перебувати на рані до 24 годин.

М'яке, стерильне ранове покриття має здатність добре абсорбувати рановий екссудат, ізолювати та знищувати бактерії, які здатні інфікувати рани.

Складається з волокон натрійкарбоксиметилцелюлози із каркасною прошивкою нейловою ниткою по довжині пов'язки, що надає їй міцність та еластичність.

Ранове покриття зберігає цілісність у зволоженому стані, має мінімальну усадку як у зволоженому стані, так і при висиханні.

Особливості:

– поглинає рідину, що виділяється з поверхні опіку, при цьому матеріал пов'язки набуває кольору екссудату;

– через деякий час пов'язка підсихає, надійно утримується на поверхні;

– пов'язка не прилипає до рани, якщо просякнута надлишком екссудату;

– ранове покриття розроблено таким чином, що в міру епітелізації рани воно відділяється самостійно, не викликаючи травматизації.

пеня стає опіком третього, – констатує Олег Хоменко, глава правління Благодійного фонду «Волонтерський Рух».

Волонтерам «Повернись живим» вдалося зібрати та закупити першу партію протиопікових пов'язок Burn Tec для аптек військовиків. Ціна питання – близько 300 тис. гривень.

Оскільки основні опіки бійці отримують у транспорті, першу партію надали механізованим частинам, бронетанковим та аеромобільним бригадам, артилеристам. Наступний етап – забезпечення груп медичної евакуації та спеціального призначення.

За словами активістів благодійного руху, протиопікових пов'язок Burn Tec вистачить для надання пов'язок усім ротним лікарям, реанімобілям та екіпажам.

Пекельний вогонь

Найчастіше люди горять у бойових машинах. Так сталося і з командиром десантного взводу 95-ї аеромобільної бригади

старшим лейтенантом Сергієм Бабським 13 червня 2014 року.

– Неподалік Слов'янська сепаратисти підбили наш вертоліт, який впав у болотисту місцину. Ми отримали завдання супроводжувати колону спецтехніки, що вирушила за ним. Для розвідки й убезпечення решти колони мій БТР ішов з невеликим відривом попереду, – згадує Сергій.

– Щоб решта автомобілів нас наздогнала, ми зменшили швидкість... У якийсь момент яскравий спалах світла і вогню. Горимо обоє з водієм. Загасити полум'я не вдається. Екіпажу пощастило, що більша частина кумулятивного струменя вийшла назовні. Те, що залишилось, обпекло мене і водія – Олександра Галиниченка. Бою, як такого, не було. Сепаратисти поцілили у БТР, із засідки і накивали п'ятами. Хлопці дали декілька черг їм навздогін. Колона проїхала без ушкоджень і виконала поставлене завдання.

Потім на знімках він побачить, що граната увійшла під боковий трімплекс над водієм. Тому Олександр прийняв на себе ос-

Сергій Бабський, старший лейтенант, командир взводу 95-ї окремої аеромобільної бригади, за виконання бойових завдань нагороджений орденом Богдана Хмельницького 3 ступеня

новну силу вогню. Поранений осколком кулеметник Сергій Хартник витяг Сергія Бабського й Олександра Галиниченка із палаючого БТРа. Ще четверо військовослужбовців гасили палаючу машину.

Із засобів першої допомоги: джгути радянських часів і перев'язувальний пакет.

– Якби в нього і товаришів були пов'язки Burn Тес, кількість пошкоджень була б меншою, не сталося б інфікування, не втратив би око, – переконаний Віталій Дейнега.

У лікарню Ізюму Сергій із товаришами потрапив лише через годину. І лише там отримав знеболювальне. Потім їх переправили у військовий госпіталь у Харків. Олександра врятувати не вдалося. Хлопець через 3 дні помер від отриманих ран. Сергію Хартнику успішно зробили операцію. Через півтора місяця він одужав.

У цивільному житті Сергій Бабський планує працювати, хоча розуміє, що ні око, ні стовідсоткову функціональність кінцівок відновити не вдасться. Але сповнений оптимізму і вдячний волонтерам, які забезпечують українських воїнів індивідуальними аптечками натовського зразка, що означає: наслідки травм будуть зменшені, більшість життів – урятовані.

За новими стандартами

– А для цього потрібно змінювати нормативну базу медичного забезпечення українського війська, – переконаний лікар-анестезіолог Ярослав Левченко.

Мобілізований у 25-ту повітряно-десантну бригаду, він протягом року брав участь в активних бойових діях і рятував воїнів у Красному Лимані, Слов'янську, Красноармійську, Дебальцевому, Шахтарську, Авдіївці.

– Найбільш складні умови були в Шахтарську, – пригадує медик. – Бригада знаходилась в оперативному оточенні. Шляхи

Ярослав Левченко, лікар – бойовий медик 25-ї ВДВ, учасник активних бойових дій у зоні АТО

доставляння провізії, боєприпасів і вивезення поранених прострілювались та блокувались. Ми не могли вивозити поранених. Але зусиллями волонтерів найважчих із них доправляли до медичних закладів.

Із першими жертвами серед персоналу медичної роти лікарі зрозуміли, що це – війна. Але чіткої структури й організації медичної допомоги не було. Навчались фактично на власних помилках. Тож найбільш вразливою є ланка індивідуального вміння солдата надати допомогу товаришу та навіть собі.

– За рік бойових дій на Сході України і досі не прийняті єдині протоколи надання медичної допомоги на війні. А вони є фундаментом надання всієї медичної допомоги як на полі бою, так і в подальшому в різних медичних закладах (військових і цивільних), – констатує факти Ярослав. – На рівні людей, які надавали допомогу в зоні АТО, це розуміння є. Тож навчають військовослужбовців або волонтери, або медичні працівники, які ро-

За рік бойових дій на Сході України і досі не прийняті єдині протоколи надання медичної допомоги на війні. А вони є фундаментом надання всієї медичної допомоги як на полі бою, так і в подальшому в різних медичних закладах

зуміють, що потрібно робити. Але масовості та єдиних стандартів немає.

Вміст індивідуальних аптечек прописаний кров'ю загиблих в Афганістані, Іраку, тепер і на Сході України. В їхньому переліку – мінімальний набір медичних засобів, який рятує життя солдату в бойовій обстановці. З віддавленням від поля бою рівень та якість медичної допомоги розширюється.

Крім індивідуальної аптечки військовослужбовця, застосовується й медичний рюкзак. Фактично це невеличка польова переносна лікарня.

– Комплектація цього рюкзака дозволяє вирішити максимум проблем, які виникають на полі бою, та контролювати основні фактори-убивці, від яких гинуть солдати, – наголошує Ярослав Левченко – Це кровотеча, непрохідність дихальних шляхів, проблеми із грудною кліткою – пневмоторакс, із поповненням крововтрати тощо.

Саме медрюкзак дозволяє виграти час для вивезення пораненого у стаціонарні умови шпиталю чи лікарні. Але знову ж єдиного розуміння чи стандартів комплектування медичного рюкзака в Україні зараз немає.

Твердження лікаря-анестезіолога базуються на досвіді, набутому під час бойових дій, а тому об'єктивно засвідчують необхідність зміни всієї концепції тактичної медицини та запровадження єдиних стандартів надання допомоги на війні.

Володимир КОСЕНКО

КАРТОГРАФІЧНА СОТНЯ

— Ми отримали завдання командування вибути у визначений район і закріпитись. Розгорнувши мапу, визначили найвигідніше місце для облаштування своєї позиції. З одного боку нас прикривало непрохідне болото, з іншого — лісосмуга. Проте вже на місці нас чекав «сюрприз»: замість захищеності побачили селище з полями пшениці. Довелось діяти з урахуванням нових обставин. Тоді нам пощастило, адже ми залишились непоміченими ворогом. Ніщо не завадило виконанню бойового завдання, — згадує український розвідник В.

Таких історій від українських воїнів картограф Надія Беба чула чимало. У травні 2014 року вона як кандидат географічних наук і патріот разом із колегами-волон-

терами створила «Картографічну сотню», задля забезпечення актуальними картографічними матеріалами волонтерських організацій, добровільно-патріотичних

формувань та інших підрозділів та організацій, що беруть участь в АТО, охороні Державного кордону та обороні країни.

— Від початку гібридної війни на Донбасі з'ясувалося, що більшість карт, які є в бійців, застарілі і не відповідають реальній місцевості. Люди не розуміли, де вони перебувають, куди та якими шляхами рухаються. Тож з'явилась нагальна потреба у простому порівнянні наявних неактуальних мап, які й на сьогодні мають не всі, із сучасними космічними знімками, — розповідає Надія. — Тому ми оперативно розпочали готувати картографічні макети на основі актуальних космознімків масштабу 1:10 000 та карти інших

Серед карт, якими волонтери забезпечують військових, є й навчальні з умовною територією

масштабів на основі доступних векторних даних. Їхню основу склали цивільні дані, надані волонтерам небайдужими до долі країни власниками прав на розповсюдження актуальних картографічних даних та інформація з відкритих джерел. На картографічних макетах є кілометрові та градусні координатні сітки, ізолінії висот (горизонталі), позарамкове оформлення (масштабна лінійка, схема схилення та зближення меридіанів) тощо.

Тих, хто потребував термінової допомоги, спочатку забезпечували у приватному режимі. А з осені минулого року, досягнувши масштабності проблеми, волонтери організували центр, склад для зберігання мап і запровадили навчання з топографії та орієнтування на місцевості для тих, хто повернувся чи тільки-но збирається на війну. Вони розробляють і друкують мапи та космічні знімки територій для учасників АТО. Серед карт, якими волонтери забезпечують військових, є й навчальні з умовною територією. З їхньою допомогою фахівці Картографічної сотні учать бійців, як правильно читати мапу, розуміти масштаб, координати місцеположення, навчають й іншим картографічним і топографічним премудростям. Такі мапи разом із топографічними довідниками та навчальними плакатами формату

Мап багато і покривають вони чималу територію України

A3 та A4 доставляються у частини та підрозділи на передову.

Для всіх охочих безкоштовно волонтери «Картографічної сотні» проводять заняття з топографії та орієнтування на місцевості. Адже практика показує, що з топографії практично в усіх знань не вистачає. Тож потреба готувати інструкторів для підрозділів Збройних Сил України за оновленими єдиними стандартами – очевидна. А вже вони мають навчати воїнів на передовій. З такими пропозиціями волонтери звернулись

до відповідних структур оборонного відомства. Спільно з військовими топографами, волонтери «Картографічної сотні» найближчим часом планують цілком оновити топографічне забезпечення Збройних Сил України.

Волонтери, які доставляють допомогу бійцям, також часто звертаються за порадою до центру «Картографічної сотні». Адже, щоб не заїхати куди не слід, треба мати практичні навички з орієнтування в екстремальних умовах. Опікуючись певним підрозділом, саме вони доставляють на передову разом із найнеобхіднішим і мапи.

– Ми вчимо орієнтуванню на місцині як з мапою, так і без неї, – ділиться приваблива дівчина Катерина. Вона особисто обліковує та видає мапи військовим, які звертаються по допомогу. Волонтер зі знанням справи додає: – Мап багато і покривають вони чималу територію України. Тож розграфлення номенклатур карт здійснено за чотирма масштабами. Десятитисячний – найменший квадратик. На зону АТО таких потрібно чимало. Така схема номенклатур карт у форматі A3 додається в кожне замовлення.

Сьогодні макети мап волонтери-картографи розробляють самі. Із космознімками – складніше. Власних супутників, які б надавали фотографії з космосу, Україна не має. Один із дистриб'юторів космічних знімків дав згоду на використання волонтерами його бази для воїнів АТО.

– На своїх макетах карт ми зазначаємо: «Карта для виконання завдань орієнтування на місцевості». Тобто геодезичної опорної сітки й деяких інших класичних атрибутів топомап у нас немає, – продовжує Надія. – Потрібно розуміти, що на даному макеті розбіжність у прив'язці із топографічною мапою може становити п'ять, десять, а інколи й двадцять метрів. – Додає Надія. – Усе це ми пояснюємо тим, хто до нас звертається по допомогу. Та вчимо, як максимально ефективно доповнювати мапи знімками.

Військовослужбовці дуже цінують фотознімки з космосу за точність та детальність. Адже одному сантиметру карти масштабу 1:10 000 відповідає 100 метрів місцевості, а один такий аркуш вміщує територію 5 на 5 кілометрів. Кольори та форми об'єктів на них відповідають реальним. Не відмовляються вони і від традиційних військових мап. Адже саме на них не лише

В залежності від заявки підбираються ті чи інші мапи та космознімки

наноситься обстановка, а й плануються подальші дії підрозділів. Проте проблема полягає не лише в тому, що наявна потреба в мапах значно більша, ніж існуюче забезпечення, а й у тому, що зношуються вони в умовах бойових дій досить швидко.

Практика показує, що з топографії практично в усіх знань не вистачає. Тож потреба готувати інструкторів для підрозділів ЗС України за оновленими єдиними стандартами – очевидна. А вже вони мають навчати воїнів на передовій

Робота в цьому напрямку добре продумана й організована: заповнюється форма запиту, де зазначається, для якого саме підрозділу отримуються матеріали. Під час обробки запиту замовники мають надати відповідні документи. І вже в залежності від заявки підбираються ті чи інші мапи та космознімки. Варто зазначити: вони не лише паперові, а й електронні. Є й програми для навігаторів, планшетів та інших девайсів, в залежності від специфіки підрозділу, до якого вони направляються.

А ще фахівці «Картографічної сотні» займаються ремонтом навігаторів, після чого відправляють їх військовим. Ефективно використовувати сучасні девайси вони також навчають.

– Зважаючи на те, що військові мапи в системі координат СК42, а більшість девайсів у всесвітній – WGS84 (World Geodetic System), – акцентує увагу Надія Беба. – Вміння правильно перераховувати координати між різними проекціями є важливим. А невміння в умовах бою скористатись обладнанням – не менш серйозна проблема, ніж його відсутність

За час роботи «Картографічної сотні» оброблено понад тисячу звернень. Картографи пишуться, що їхніми мапами та космознімками користувалися й українські «кіборги», обороняючи донецьке летовище. Захисники України розраховують отримати максимально навантажені мапи саме за військовою специфікою. Проте для цього потрібно повністю змінити систему картографічного забезпечення на державному рівні. І ці зміни – не за горами, переконані волонтери з «Картографічної сотні», які обіцяють і надалі завзято працювати, аби зберегти Україну єдиною і неподільною не тільки на мапах, але й у дійсності.

Володимир КОСЕНКО

В історії двосторонніх відносин України-Росії спостерігаємо різні етапи охолодження й активізації, однак владний бомонд нашої держави не міг навіть припустити, що так званий стратегічний партнер України, як ця країна себе називала, розпочне агресивну війну

Історія відносин

Така політика Росії не сформувалася водночас, а була ретельно виплекана. Хоча вітчизняні дипломати постійно звертали увагу керівництва країни на глибокі негаразди у виконанні двосторонніх домовленостей російською стороною, на російську тему накладалося жорстке табу: Росію не можна було критикувати, аналізувати та піддавати сумніву її дії. Українське керівництво заплічувало очі на постійні територіальні зазіхання з боку Російської Федерації, проникнення на вітчизняний ринок, захоплення стратегічних об'єктів і цілих галузей.

31 травня 1997 року Україні з великими труднощами вдалося в Києві підписати політичний Договір про дружбу, співробітництво і партнерство з Росією. Російська сторона пручалася укладанню зазначеного договору, оскільки він закріплював визнання сторонами суверенітету одна одної.

Чи не найважливішим аспектом цього документа є юридичне визнання сторонами територіальної цілісності та непорушності існуючих між двома суверенними країнами кордонів. Верховна Рада України ратифікувала документ 14 січня 1998 року, Державна дума – 25 грудня 1998 року, а Рада Федерації Федеральних Зборів РФ (вища палата російського парламенту) – 17 лютого 1999 року.

Пригадується, як під час ратифікації цього документа в Москві спецслужби Росії влаштували яскраве театральне шоу: привезли людей похилого віку з церковними хоругвами переважно Московського патріархату, які співали під стінами російського парламенту псалми, читали молитви і хапали російських можновладців за одяг із закликами: «Не віддавайте наш Крим!»

Розміщення Чорноморського флоту на півострові Крим стало чи не однією з перших передумов анексії частини території України

Чорноморський флот

Зволікання з ратифікацією важливого договору, на якому за міжнародними нормами мав ґрунтуватися комплекс двосторонніх відносин, російська сторона пов'язувала з необхідністю ухвалення українським парламентом – Верховною Радою України угод щодо Чорноморського флоту.

Основоположними документами з питань ЧФ, що заслуговують на особливу увагу, була офіційно закріплена низка домовленостей. Найважливіші з них – Угода між Російською Федерацією і Україною про принципи формування ВМФ Росії і ВМС України на базі колишнього Чорноморського флоту СРСР від 3 серпня 1992 року, м. Ялта (так звана Дагомиська угода), в якій ідеться про поділ флоту порівну, тобто 50% на 50% (стаття 5 угоди); Угода між Російською Федерацією і Україною про поетапне врегулювання проблем Чорноморського флоту від 15 квітня 1994 року, в якій сторони посилаються на Дагомиську угоду від 23 червня 1992 року та інші домовленості, зокрема про те, що Україна отримує вже меншу частку морського флоту – 15-20% кораблів і суден ЧФ. Заслуговує на увагу також Угода між Російською Федерацією і Україною

щодо Чорноморського флоту від 9 червня 1995 року, підписана в м. Сочі, у ст. 1 якої визначено, що Чорноморський флот Російської Федерації і Військово-Морські Сили України базуються окремо, а в ст. 3 цього документа записано, що буде розділено майно ЧФ (колишнього радянського) відповідно 50% на 50%. Водночас ст. 4 стверджує, що Російській Федерації передається 81,7%, а Україні 18,3% кораблів і суден. Щодо розподілу техніки і засобів забезпечення флоту сторони посилалися на стан речей, що склався на 3 серпня 1992 року.

Утім попередні домовленості не вдовольнили російську сторону і представники РФ почали відверто тиснути на українське керівництво, шантажуючи його відмовою від Великого договору, аби домагатися перегляду згаданих домовленостей. У результаті 28 травня 1997 року було підписано три угоди по Чорноморському флоту – Угоду між Російською Федерацією і Україною про параметри поділу Чорноморського флоту від 28 травня 1997 року, Угоду між Російською Федерацією і Україною про статус і умови перебування Чорноморського флоту Російської Федерації на території України від 28 травня 1997 року,

Угоду між урядом Російської Федерації і урядом України про взаєморозрахунки, пов'язані з розділом Чорноморського флоту і перебуванням Чорноморського флоту Російської Федерації на території України, від 28 травня 1997 року.

За цими угодами база ЧФ РФ у м. Севастополі була надана у 1997 році в оренду Росії на двадцять років, тобто до 2017 року. Орендна плата Росії за перебування її військового флоту в Севастополі йшла на пряму на погашення заборгованості України перед РФ за енергоносії (борг початку 90-х років), загальний обсяг якої сягав близько 4 млрд доларів. Таким чином тільки прийняття українським парламентом закону про ратифікацію згаданих документів 24 березня 1999 року відкрило шлях для набуття чинності Великим договором.

Економічне питання

Частка Російської Федерації в торгівлі з Україною впродовж тривалого часу коливалась у межах 30-40%, наша країна посідала перше місце за обсягами товарообігу з РФ серед усіх країн СНД. Такі високі показники були пов'язані зі зростанням цін на енергоносії, що постійно запроваджувала російська сторона.

Отже, товарооборот у грошовому еквіваленті з негативним для України торговельним сальдо зростав не за рахунок поглиблення співпраці, а в результаті збільшення ціни на український імпорт енергоносіїв. За січень-квітень 2014 року обсяги зовнішньої торгівлі становили 10823,3 млн дол. і зменшилися порівняно з таким періодом 2013 року на 3134,3 млн дол., або на 22,5%.

Необхідно зазначити, що у структурі зовнішньої торгівлі Росії на країни Європейського Союзу (за даними Федеральної митної служби РФ) за січень-вересень 2012 року припадало 48,8% товарообороту (відповідно, 2011 р. – 47,9%). Водночас на країни СНД у той же період 2012 року припадало 14,1% російського товарообороту (відповідно у 2011 р. – 15,4%). Отже, Росія постійно нарощувала товарооборот із ЄС і скорочувала – з країнами СНД.

Україна є також важливим партнером для Росії у пріоритетних галузях, від розвитку яких також залежить рівень відносин Росії з ЄС. При цьому енергетична залежність України і Росії є взаємною: територією України прокладено транзитні шляхи в Європу, якими РФ постачає енергоресурси до європейських країн.

Російські представники влади і бізнесу з перших самостійних кроків нашої держави на світовому ринку жорстко контролювали дії українських підприємців, перехоплюючи привабливі контракти з третіми країнами. Так, наприклад, було з проектом інтеграції української енергосистеми в єдину енергосистему Євросоюзу, що викликало з боку Росії однозначну негативну реакцію; з низкою контрактів, пов'язаних із військовою технікою тощо. Росія інтенсивно створює альтернативні шляхи для експорту енергоресурсів з метою максимального скорочення їхнього транзиту через Україну. Не так давно україн-

Новітня розробка українського КБ «Антонов» – транспортник Ан-178 (створений на базі пасажирського Ан-158) не потребує російських деталей, готовий замінити застарілі Ан-12

ською ГТС проходило 90% усього газового експорту РФ у Європу, що забезпечувало Україні транзитну монополію в цій галузі. Нині цей показник значно зменшився, оскільки деякі альтернативні трубопроводи, як приміром Північний потік – уже запрацювали, а інші терміново прокладаються в обхід України.

Зважаючи на те, що атомна енергетика забезпечує понад половину українських потреб у енергоресурсах, державні органи особливу увагу приділяють забезпеченню цієї галузі всім необхідним. Вітчизняна промисловість задовольняє лише 15% потреб ядерно-енергетичного комплексу України, а оснащення, матеріали, прилади постачаються з інших країн, зокрема з РФ. Так, АТ «Концерн ТВЕЛ» щорічно постачав в Україну ядерні матеріали на загальну суму 200-250 млн доларів. Водночас 20% уранової сировини, що надходить у Росію, видобувається в Україні (45% у Казахстані, 10% в Узбекистані), і після збагачення, знову повертаються в Україну як паливо.

Росія становить небезпеку

Традиційно Україна і Росія

співпрацювали у військовій сфері: основними напрямками були ракетокосмічна та авіабудівна галузі, де країни виступали не конкурентами, а партнерами. Двосторонні зв'язки наближалися тут до 40%, а в деяких вузьких галузях – до 60%. Зазначимо, що стратегією національної безпеки РФ передбачено поступовий перехід країни на самодостатність і незалежнення від імпортованих складових.

Але Україна припинила співпрацю у військовій сфері з РФ. 20 травня цього року прем'єр-міністр Арсеній Яценюк повідомив, що Кабмін вирішив припинити дію договору про військово-технічне співробітництво з Росією від 1993 року.

При цьому Яценюк наголосив, що Росія анексувала Крим та здійснює військову інтервенцію у Луганську та Донецьку області. За словами прем'єр-міністра, Росія становить небезпеку для України та її територіальної цілості.

Через продовження з боку РФ ескалації воєнних дій наша держава змушена шукати різноманітні засоби протистояння і впроваджувати відповідні механізми покарання агресора.

Олександр ЗЕМЛЯК

ВІТЧИЗНЯНА ЧИ СВІТОВА: ЗГАДАТИ ВСЕ...

Сімдесят років тому об'єднані сили антигітлерівської коаліції змусили Німеччину капітулювати. Світова громадськість сподівалась, що на європейському континенті назавжди запанує мир. Останні події на Сході України безжально перекреслили ці надії.

Витоки сучасної драми України, серед іншого, слід шукати і в її воєнному минулому. «Українцям треба згадати Другу світову війну, щоб зупинити нинішню», — вважають історики.

Росія ж старанно замовчує факти, продукуючи міфи. Приховується і те, що понад мільйон росіян воювали на боці Німеччини.

ПУТІН: «У ПАКТІ МОЛотова- РІББЕНТРОПА БУВ СЕНС»

Президент Росії Володимир Путін 10 травня в Москві на спільній прес-конференції з канцлером Німеччини Ангелою Меркель заявив, що в пакті Молотова-Ріббентропа «був сенс», а Польща «стала жертвою власної політики». Як відомо, після підписання в 1939 році пакту главами МЗС

Сьогодні замість «георгіївської стрічки» на грудях українців «квітне» червоний мак – загальноєвропейський символ пам'яті й примирення у Другій світовій війні.

СРСР і нацистської Німеччини Гітлер напав на Польщу, а Сталін окупував Прибалтику та Східну Польщу.

– Сенс забезпечення безпеки Радянського Союзу в цьому пакті був, – вважає Путін. Він заявив, що до цього після підписання Мюнхенської угоди Польща сама хотіла анексувати частину Чехії.

– Вийшло так, що після пакту Молотова-Ріббентропа та поділу Польщі вона сама виявилася жертвою тієї політики, яку намагалася проводити в Європі, – сказав він.

А сучасній Польщі та країнам Балтії, яких обурила заява глави мінкульту Росії Медінського, де він також дав позитивну оцінку пакту Молотова-Ріббентропа, Путін порадив «не жити фобіями минулого».

На відміну від путінських історичних маніпуляцій нам треба переосмислити «совєтську» історію. Сьогодні в Україні відбувається ротація символів й історичних акцентів. Овіяне міфами та культом свято «День Перемоги» трансформується в День пам'яті

та скорботи, а замість «георгіївської стрічки» на грудях українців «квітне» червоний мак – загальноєвропейський символ пам'яті й примирення у Другій світовій війні, введений, аби зламати пострадянську монополію на псевдо-«георгіївську стрічку».

«Ніколи знову» – це гасло історики та громадськість обрали минулого року для відзначення Свята перемоги. Проте дуже швидко з'ясувалося, що «знову» стало можливим, а вже Росія не повернулася з тієї війни, а більшість її громадян і досі переконані, що їхня «священна війна» триває. Щоправда, не з нацизмом, а з «фашизмом» і «укропами». Тож цього року гасло для Дня пам'яті в Україні змінили з «Ніколи знову» на «Пам'ятаємо – перемагаємо».

Привласнити перемогу над нацизмом Росія активно та вперто намагається вже декілька років. Зокрема, у 2010-му Володимир Путін публічно заявив, що перемога була б можливою і без українців. Тоді низка українських істориків відповіла російському президенту мовою фактів, зга-

давши, зокрема, про сотні полководців і воєначальників українського походження, серед яких Семен Тимошенко, Михайло Кирпонос, Андрій Єременко, Родіон Малиновський, Іван Черняхівський, Павло Рибалко, Кирило Москаленко, Дмитро Лелюшенко, Олексій Берест, Кузьма Дерев'янка та багато-багато інших.

Начальник Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, доктор військових наук генерал-лейтенант Василь Телелим наводить такі дані: «Битва на українських землях тривала 1225 днів і ночей. На території України проводилось 9 оборонних і 29 наступальних операцій, а на її визволенні від

У вересні 1939 року радянська і німецька армії святкували свій перший успіх у Другій світовій війні. 22 вересня в Бресті відбувся спільний радянсько-німецький військовий парад. Вермахт представляв генерал Хайнц Гудеріан, Червону армію – комбриг Семен Кривошеїн.

нацистів зосереджувалася майже половина сил Червоної армії. За роки війни учасникам бойових дій було вручено 7 мільйонів орденів і медалей, із них 2,5 мільйона отримали уродженці України. 2072 вихідці з України стали Героями Радянського Союзу, а це 18,2 % від загальної їхньої чисельності».

РОСІЙСЬКІ МІФИ ПРО ВЕЛИКУ ВІТЧИЗНЯНУ – МАНІПУЛЮВАННЯ ПАМ'ЯТТЮ

Росія й досі старанно замовчує «незручні» для неї факти. Зокрема, московська пропаганда говорить лише про 1941-1945 роки, ховаючи за дужки 1939-й і 1941-й, коли Радянський Союз виступив у ролі агресора. А ще «правильні» історики з РФ переконують світ, що УПА, у складі якої служили лише західні українці, відсиджувалась у лісах. Ці кремлівські писакі висмикують окремі

матеріали, що стосуються Нюрнберзького процесу, замовчують і факт, що понад мільйон росіян воювали на боці Німеччини.

– Йдеться про маніпулюван-

ня пам'яттю, про війну як засіб легітимізації режиму, – говорить доктор історичних наук, завідувач відділу історії України періоду Другої світової війни Інституту історії НАН України Олександр Лисенко. – Свого часу це вже відбувалося при сталінському режимі, який від міфу Великої Жовтневої соціалістичної революції перейшов до міфу Великої Вітчизняної.

За словами російського правозахисника та дисидента Олександра Подрабінека, десятки років у радянських підручниках історії писали, що перемога над фашистською Німеччиною – результат Великої Вітчизняної війни. Або, як іноді казали, Другої вітчизняної, маючи на увазі, що Перша – це війна з французами 1812 року. Одночасно з Великою Вітчизняною в підручниках згадувалося і про іншу війну, яка йшла в ті ж роки, в тих же країнах і з тими ж учасниками. Вони, начебто, і перетиналися, але при цьому були зовсім різні. Так це і закарбувалося у свідомості мільйонів людей, які вчилися за радянськими підручниками історії.

Усі в Росії знають період Великої Вітчизняної війни: 22 червня 1941 року – 9 травня 1945-го.

Московська пропаганда говорить лише про 1941-1945 роки, ховаючи за дужки 1939-й і 1941-й, коли Радянський Союз виступив у ролі агресора.

Знають і про те, що Радянський Союз воював з Німеччиною та її союзниками. Період Другої світової війни, 1 вересня 1939 року – 2 вересня 1945-го, відомий менше. Далеко не кожен згадає, що у Другій світовій брали участь 62 держави із 73 існуючих тоді на планеті, що бойові дії велися на території 3 континентів і у водах 4 океанів, що це поки що єдиний конфлікт, в якому застосовувалася ядерна зброя. При цьому ця грандіозна світова бійня нібито обійшла Радянський Союз, який вів свою власну війну з фашистами і переміг їх. Як же так сталося, що перемога над нацистською Німеччиною, яка щорічно урочисто відзначається в Росії 9-го Травня – це перемога у Великій Вітчизняній війні, а пам'ять про Другу світову стерта?

Що зробив Радянський Союз у перші ж дні після початку Другої світової війни? Почав військові дії проти Польщі. Із заходу на поляків напала націонал-соціалістична Німеччина, зі сходу – соціалістичний Радянський Союз. Німці – 1-го вересня, «Совети» – 17-го. Насправді це і є дата вступу Радянського Союзу в Другу світову війну, що так старанно замовчується російськими істориками. СРСР виступив тоді не на боці антигітлерівської коаліції, яка була представлена Польщею, Англією, Францією, Австралією, Новою Зеландією, Індією та Канадою, а в союзі з нацистською Німеччиною. Саме з нею Радянський Союз був пов'язаний пактом про ненапад, підписаним у Москві 23 серпня 1939 року – за тиждень до початку Другої світової війни.

Саме з нею Радянський Союз уклав 28 вересня 1939-го договір про дружбу та кордон.

Доктор історичних наук, член Європейської академії професор Олег Будницький наголошує, що у Сталіна, з одного боку, була недовіра до західних демократій, а з другого, «продуктивний» візит Ріббентропа з конкретними чудовими геополітичними пропозиціями. Німеччина та СРСР домовилися про розділ Східної Європи та Прибалтики, поділ Польщі, визначилися зі своїми сферами впливу, що «по-дружньому» не перетиналися. Хоча в протоколах це не написано безпосередньо, але зміст тексту абсолютно зрозумілий: йдеться про те, що ці країни потраплять в орбіту впливу «Советів» і швидше за все будуть анексовані Радянським Союзом так само, як передбачалося, що Німеччиною будуть анексовані частина Польщі та Литва. Серед іншого була досягнута домовленість про те, що СРСР на певному етапі вступить у війну проти Польщі.

Підписання пакту Молотова-Ріббентропа в ніч з 23 на 24 серпня 1939 року – це найважливіший поворотний пункт у політиці Радянського Союзу. Пакт був укладений на 10 років і передбачав, що можливі конфлікти між сторонами будуть вирішуватися мирним шляхом. 31 серпня 1939-го договір був ратифікований Верховною Радою СРСР і Рейхстагом Німеччини. На наступний день почалася Друга світова війна.

Олег Будницький зазначає, що спровокувала війну Німеччина. Так 1 вересня 1939 року її війська нападають на Польщу. Проти цієї країни згідно із домовленістю свої воєнні дії починає готувати й СРСР. Відповідні округи перетворюються на Білоруський та Українські фронти. Загальна чисельність військ цих двох фронтів – близько мільйона чоловік особового складу. Однією з умов вступу СРСР на територію Польщі (якщо називати речі своїми

Фінляндія чинила затятий опір, радянська ж армія виявилася погано підготовленою, а командування — кепським.

іменами, то це удар у спину польської армії) було те, що коли Варшава впаде, тоді можна оголосити про неіснування польської держави, що й зробили згодом. Як і пропонувалося секретним протоколом про розмежування сфер впливу між Німеччиною та СРСР, Червона армія зайняла східні області Польщі.

Російський історик і публіцист Марк Солонін наводить дані: вранці 17 вересня 1939 року Червона армія у великій кількості перейшла радянсько-польський кордон. На початку це було угруповання із 650 тис. вояків та 4,5 тис. танків, до кінця вересня воно збільшилося приблизно в півтора-два рази. В результаті цих дій під контроль «Советів» перейшла територія Східної Польщі в 196 тис. кв. км з населенням близько 13 млн осіб. Бойові втрати Червоної армії, за офіційними даними, становили: 737 осіб убитими і 1 862 поранених. Польські втрати — 3,5 тис. загиблих, 20 тис. поранених і зниклих безвісти. Близько 250 тис. військовослужбовців було захоплено в полон. Навесні наступного року майже 22 тис. польських офіцерів були розстріляні в лісі під Катинню, в Осташківському та Старобільському

таборах, у в'язницях Києва, Харкова, Херсона та Мінська.

У вересні 1939 року радянська і німецька армії святкували свій перший успіх у Другій світовій війні. Німецька кінохроніка того часу зафіксувала цю радісну для двох країн подію. Німецькі війська залишали зайняте ними польське місто Брест, який переходив під радянську окупацію. 22 вересня в Бресті відбувся спільний радянсько-німецький військовий парад. Вермахт представляв генерал Хайнц Гудеріан, Червону армію — комбриг Семен Кривошеїн.

Воєнні дії були завершені в основному до 29 вересня. Кінцем війни можна вважати 16 жовтня 1939-го, коли новий державний кордон СРСР був переданий армією під охорону прикордонним військам НКВС. А вже 18 жовтня почалося введення радянських військ у країни Балтії. Естонія, Латвія та Литва у військовому відношенні були набагато слабкіші за Польщу і не змогли б довго опиратися агресору.

28 вересня 1939 року, у день, коли в Кремлі підписували договір про дружбу з нацистською Німеччиною, між Радянським Союзом та Естонією був укладений Пакт про взаємну допомогу. Від-

повідно до нього допомога з боку СРСР полягала в... розміщенні на естонській території радянських військ чисельністю 25 тис. осіб. За підсумками переговорів Сталін похвалив естонську делегацію: «Уряд Естонії діяв мудро і на користь естонському народу, уклавши угоду з Радянським Союзом. З вами могло б вийти, як з Польщею. Польща була великою державою. Де тепер Польща?»

«Де тепер Польща» добре бачили й інші балтійські країни. Аналогічний договір з Радянським Союзом 5 жовтня підписала Латвія, 10-го — Литва. Тож у Латвію на свої нові військові бази поїхали 25 тис. червоноармійців, у Литву — 20 тис.

ФІНСЬКА ВІДПОВІДЬ «РУСЬКОМУ МИРУ» — «КОКТЕЙЛІ ДЛЯ МОЛОТОВА»

На черзі була Фінляндія. Тож 5 жовтня 1939-го року СРСР запропонував цій країні укласти пакт про взаємодопомогу. Переговори почалися 11 жовтня. Фінляндія відхилила пропозиції про пакт й оренду своєї території під радянські військові бази. Перемовини йшли з перервами і 9 листопада закінчилися безре-

зультатно. Наслідок непоступливості – війна. Вона розпочалася 30 листопада 1939-го. Приводом став інцидент, коли нібито фінська артилерія обстріляла радянських прикордонників.

Ще на початку фінської кампанії сталінська пропаганда переконувала радянський народ, що перемога над Фінляндією буде досягнута швидко. Проте війна виявилася зовсім не легкою прогулянкою, як планували спочатку. Радянські полководці вважали, що війська Ленінградського військового округу вирішать проблему самотужки. Але їм це не вдалося. Фінляндія чинила зяттий опір, радянська ж армія виявилася погано підготовленою, а командування – кепським. Утім СРСР всеодно був значно сильніший за Фінляндію, і, попри величезні втрати (Червона армія втратила, як мінімум, у 5 разів більше, ніж фінська), фінський опір було зламано. Війна закінчилася 13 березня 1940 року підписанням мирного договору. Радянський Союз анексував близько 40 тис. кв. км території Фінляндії, зокрема місто Виборг. Про жорстокість війни свідчить статистика: загинули та зникли

«Совети» вели безперевні воєнні дії.

безвісти з боку Червоної армії – 126 тис. військовослужбовців, з боку фінської – 26 тис.

Одним з підсумків радянсько-фінської війни стало повсюдне поширення винайденої фінами зброї – пляшок із запальною сумішшю. Місцеві дали їм назву – «Коктейлі для Молотова», але поступово вона спростилася до «Коктейлів Молотова».

Після закінчення війни з Фінляндією для Червоної армії настав тримісячний період відносного спокою. Головним театром воєнних дій Другої світової війни залишалася Західна Європа. Проте успіхи Гітлера в окупації Франції спонукали Сталіна влітку 1940 року зайнятися зміцненням радянських позицій у Прибалтиці.

За словами Марка Солоніна, ультиматуми з вимогою дозволити введення необмеженої чисельності Червоної армії 14 червня 1940 року отримує Литва, 15-го – Латвія, 16-го – Естонія. На ці території входять війська, протягом декількох днів захоплюються країни, заарештовують усіх, хто мав хоч якесь відношення до керівництва цих держав. Загалом воєнна кампанія у трьох балтійських республіках тривала півтора місяця. На початку серпня 1939-го Литва, Латвія і Естонія були анексовані та приєднані до Радянського Союзу. Кровопролиття не відбулося завдяки тому, що уряди балтійських країн прагнули уникнути воєнних втрат. І їм це вдалося. Але втрати були інші. З усіх трьох республік органи НКВС депортували до Сибіру потенційних ворогів радянської влади: інтелігенцію, духовенство, політичних діячів, офіцерів, поліцейських, фермерів, власників великих підприємств, чиновників колишнього державного апарату – загалом близько 40 тис. осіб.

Того ж літа була проведена військова операція з вторгнення в Румунію та анексії Бессарабії і Північної Буковини. З Бессарабією все було зроблено ще

жорсткіше. Там навіть не проголошували ніяких бессарабських радянських республік, просто пред'явили Румунії ультиматум, в якому було сказано: «Це – все наше!» Керівництво країни військового опору не чинило та прийняло радянський ультиматум, погодившись віддати Бессарабію. Військова операція почалася 28 червня та тривала 6 днів, а 3 липня в Кишиневі відбувся парад радянських військ у зв'язку з приєднанням Бессарабії до СРСР. Прямі наслідки анексії – депортація до Сибіру, на Північ і в Казахстан близько 30 тис. так званих неблагонадійних елементів.

ЧАС ПРАВДИ НАСТАВ

Через два тижні після початку Другої світової війни Радянський Союз розв'язав у Європі активні воєнні дії, які з невеликими перервами тривали протягом року. Це був рік захоплення чужих земель і розширення території Радянського Союзу. Тільки зараз мільйони людей можуть дізнатися правду, коли ж дійсно СРСР вступив у Другу світову війну. Подивимося на хронологію подій 1939-1940 років:

- вересень, жовтень 1939 року – війна з Польщею.
- листопад, грудень 1939 року та січень, лютий, березень 1940 року – війна з Фінляндією.
- червень 1940 року – введення військ у балтійські республіки.
- липень 1940 року – вторгнення в Румунію, анексія Бессарабії та Північної Буковини.
- серпень 1940 року – анексія Литви, Латвії та Естонії.

Як бачимо, «Совети» вели майже безперевні воєнні дії. Тож робити вигляд, що це були події, які відбувалися якимось окремо, а отже, Радянський Союз вступив у Другу світову війну лише в червні 1941 року – спотворювати історію, що й досі «культивується» придворними московськими істориками. Факти ж заганняють історичні міфи в небуття. Отже, час для правди настав.

Підготував Тарас ГУНЧЕНКО

70 років заради миру

За роки незалежності України більше 37 тисяч українських військовослужбовців взяли участь у понад двадцяти миротворчих операціях під егідою ООН

Міжнародний день миротворців ООН – свято, яке має давню історію. Завдяки безсмертному внеску українського народу в перемогу над фашизмом та зміцнення миру в усьому світі у 1945 році Україна стала однією з держав-співзасновниць Організації Об'єднаних Націй. Делегація від України, очолювана тодішнім міністром закордонних справ УРСР Дмитром Мануїльським, взяла активну участь в розробці Статуту ООН

на конференції у місті Сан-Франциско. Представник української делегації мав честь головувати в першому комітеті, де розроблялися преамбула та глава перша «Цілі та принципи» Статуту. Україна однією з перших підписала цей документ і ввійшла в групу з 51 держави-засновниць ООН.

До 1991 року, перебуваючи у складі Радянського Союзу, Україна де-юре мала в ООН власне представництво на рівні незалежної країни. Проте де-факто діяльність Української РСР в ООН обмежувалася проведенням єдиної радянської зовнішньої політики. Попри це, протягом понад чотирьох десятиліть

трибуна ООН залишалася чи не єдиним впливовим міжнародним засобом, завдяки якому світова громадськість дізнавалася про Україну. Фактор багаторічного членства України в ООН позитивно вплинув на процес міжнародного визнання її незалежності у 1991 році.

Участь незалежної України в операціях з підтримання миру і безпеки розпочалась із затвердженням Верховною Радою України Постанови від 3 липня 1992 року № 2538-XII «Про участь батальйонів Збройних Сил України в Миротворчих Силах Організації Об'єднаних Націй у зонах конфліктів на території колишньої Югославії». Упродовж періоду незалежності країни більше 37 тисяч українських військовослужбовців взяли участь у понад двадцяти миротворчих операціях під егідою ООН.

Завдяки миротворчій діяльності Україна сьогодні утверджує себе як повноправний суб'єкт міжнародних відносин, зміцнює міжнародний авторитет і демонструє миролюбну політику. Упродовж своєї історії членства в ООН Україна неухильно дотримується цілей та принципів її Статуту, робить суттєвий вклад у її діяльність у сферах підтриман-

ня міжнародного миру та безпеки, економічного та соціального розвитку, захисту прав людини та утвердження міжнародного права. До того ж щорічно діяльність наших миротворців приносить у бюджет держави кілька десятків мільйонів доларів.

Сьогодні близько 550 українських «блакитних шоломів» виконують завдання з підтримання миру і безпеки у восьми країнах світу та районі Аб'ей.

На превеликий жаль, як свідчить світова історія, мирні періоди в історії людства завжди були коротшими за часи війн, а жодна країна не може себе застрахувати від можливості бути втягнутою в кровопролитну суперечку. Це засвідчують і нинішні події на Сході України. Су-

веренітет та державну цілісність нашої держави там захищають і військовослужбовці з миротворчим досвідом. Так само і у миротворчих місіях чимало учасників антитерористичної операції. Є сподівання, що з цим збройним конфліктом ми незабаром упораємося. А вже сам факт того, що до України звертаються по допомогу, свідчить про її значний авторитет у сучасному світі та про зростання попиту на висококваліфіковану військову силу для участі в миротворчих операціях, адже українські контингенти неодноразово підтверджували міжнародній спільноті свою здатність забезпечувати мир не на словах, а справами, і на високому рівні.

ГРУЗИНСЬКИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Анексія Росією українського Криму та підтримка нею сепаратизму на Донбасі означають не що інше, як підірив основи європейської архітектури безпеки. Вперше після Другої світової війни в Європі одна держава з порушенням усіх міжнародних норм і власних зобов'язань анексувала частину території іншої. Вперше світове співтовариство зіткнулося із жахливою, масштабною та цинічною підміною понять і фальсифікацією очевидних фактів. Вперше в лексиконі політиків з'явився термін «гібридна» або повзуча війна, це зловісний винахід московської зовнішньої політики

Утім, перші ознаки силового підходу Москви до вирішення міжнародних проблем з усією очевидністю виявилися ще в серпні 2008 року в ході п'ятиденної російсько-грузинської війни. Саме тоді Кремль почав відпрацьовувати варіанти й окремі елементи гібридної війни та її масштабного інформаційного забезпечення, немов тестуючи у такий спосіб світове співтовариство на міцність.

Грузія першою відчула на собі всі лукавство та підступність російського агресора й багато чого з того, що ми переживаємо сьогодні, включаючи збройну агресію РФ.

Офіційні відносини Тбілісі з Москвою почали погіршуватися ще на початку 90-х років. Як і в Україні, на території Грузії ще із часів СРСР розміщувалися на договірній основі війська ЗС РФ, а в портах базувалися кораблі Чорноморського флоту. Від самого початку російська сторона активно втручалася у внутрішні справи Грузії та вела активну роботу з її дестабілізації, прагнучи тим самим не до-

пустити вільного волевиявлення грузинського народу в питаннях євроінтеграції та вступу країни до НАТО.

Наприкінці 90-х років у двосторонніх грузинсько-російських відносинах з'явився новий фактор, що ще більш підсилив во-

Від самого початку російська сторона активно втручалася у внутрішні справи Грузії та вела активну роботу з її дестабілізації, прагнучи тим самим не допустити вільного волевиявлення грузинського народу в питаннях євроінтеграції та вступу країни в НАТО

роже ставлення Москви до політики Тбілісі. По території Грузії було вирішено прокласти міжнародний експортний нафтопровід, названий згодом «Баку-Тбілісі-Джейхан». Він пролягав в обхід Росії. Ця обставина розцінювалася Москвою не інакше, як виклик. Тому Росія як один з

провідних світових експортерів вуглеводневої сировини від самого початку намагалася вплинути на це рішення. Але уряд Грузії гарантував західним партнерам безпеку транспортування нафти по своїй території, що, крім суто фінансової вигоди, означало подальше зближення Тбілісі з країнами ЄС і США. Ця фінансована західними банками незалежна альтернатива вже існуючим і підконтрольним РФ маршрутам постачання азербайджанської та казахстанської нафти («Дружба» і КТК) на зовнішні ринки загрожувала Росії втратою колишньої монополії і, як наслідок, потенційних прибутків і впливу.

Все це разом безпосередньо загрожувало імперським інтересам Білокам'яної. Тож там усіма силами постаралися завадити євроінтеграційним прагненням Грузії. Почалася розв'язана російськими спецслужбами кампанія з підризу непокірної республіки зсередини, у дію вступили торговельні війни, під надуманими приводами створювалися труднощі для двосторонніх торговельно-економічних відносин. Досить згадати, як Москва то забороняла, то знову дозволяла поставки на свій ринок грузинських товарів, вин і мінеральних вод. Приблизно таке саме, але в ще більших масштабах, довелося в останні роки пережити й Україні.

Фактично Кремль покарав Грузію за її небажання входити

По території Грузії було вирішено прокласти міжнародний експортний нафтопровід, названий згодом «Баку-Тбілісі-Джейхан». Він пролягав в обхід Росії

в СНД і спробу позбутися впливу Москви. Тому Росія активно допомагала озброєній опозиції в ході розв'язаної нею ж громадянської війни проти уряду всенародно обраного демократичним шляхом Президента Гамсахурдіа. Причому російські спецслужби відіграли ключову роль у фізичному усуненні цієї людини. Країну фактично силою втягнули в СНД уже за часів правління Шеварднадзе, який давно вже мав московську реєстрацію та прийшов до влади за очевидної підтримки Кремля. Але навіть при ньому відносини Грузії з РФ продовжували стрімко погіршуватися. Свого критичного мінімуму вони досягли з приходом до влади Президента Саакашвілі, який взяв курс на проведення комплексу демократичних реформ і рух держави в бік ЄС і НАТО. Новий грузинський лідер був буквально поставлений перед необхідністю проведення низки першочергових економічних реформ одночасно з протистоянням сепаратизму відразу в декількох регіонах цієї маленької та, мабуть, найбільш корумпованої тоді колишньої радянської республіки. І треба віддати йому належне, за період правління Саакашвілі вдалося вдало провести низку новаторських реформ у різних сферах. У підсум-

ку істотно зменшилася корупція, особливо в силових структурах і прокуратурі, завдяки чому в дев'ять разів збільшився державний бюджет країни. Також було достроково припинено функціонування всіх російських військових баз на території Грузії, а війська виведені геть.

При цьому Тбілісі довелося зіткнутися з найсильнішим сплеском підтриманого ззовні сепаратизму відразу в трьох своїх регіонах: Абхазії, Аджарії та Південній Осетії. На жаль, грузинська політика на цих територіях не була ефективною через втручання Росії. Правда, конфлікт в Аджарії вдалося вирішити мирним шляхом, чому неабиякою мірою сприяла відсутність спільного кордону з Росією. Зате в інших випадках така межа була, відповідно, російські інструктори та найманці активно допомагали сепаратистам, не кажучи вже про постачання озброєння й боеприпасів. Штучно посилювалася міжетнічна та міжрегіональна напруженість, після чого інспіровані й проплачені ззовні масові антигрузинські мітинги переросли у збройні сутички. На перший план висувався запрограмований заздалегідь провокаційний сценарій щодо «захисту російськомовного населення».

Це призвело до введення в регіон, як це було в тій же Абхазії, російських «миротворців».

Далі – більше. Для евакуації із зони конфлікту російських громадян у Сухумі з українського Севастополя (!) в порушення договору про базування ЧФ на території України були направлені кораблі російського Чорноморського флоту. Вони ж здійснювали блокаду узбережжя Абхазії, виключаючи тим самим можливе втручання нечисленних і слабших грузинських ВМС. А тим часом на підконтрольну сепаратистам територію один за одним слідували російські «гуманітарні конвої» зі зброєю та боеприпасами для забезпечення військових дій абхазських «ополченців» проти регулярних військ Грузії. Сьогодні така ситуація спостерігається і в Україні: російські «гумконвої» так само безцеремонно вторгаються на українську територію, несучи смерть і розруху.

П'ятиденна війна в серпні 2008 року за безпосередньої участі регулярних військ РФ призвела до окупації Південної Осетії. Варто зазначити, що це коштувало агресору відчутних втрат у живій силі і техніці. Оснащені сучасними видами озброєння, засобами розвідки та прихованого зв'язку грузинські частини чинили в районі Цхінва-

Фактично Кремль покарав Грузію за її небажання входити в СНД і спробу позбутися впливу Москви. У ході війни російська авіація бомбила грузинські міста, зруйнувавши чимало об'єктів транспортної інфраструктури в глибині території Грузії

лі запеклий опір. Вони завдавали удари на відстані, розстрілюючи російські колони за даними безпілотних літальних апаратів-розвідників. Наступ російських частин вглиб грузинської території вдався головним чином за рахунок їхньої чисельної переваги. У ході війни російська авіація бомбила грузинські міста, зруйнувавши об'єкти транспортної інфраструктури Грузії, насамперед мости, транспортні розв'язки та аеродроми. Одночасно підрозділ російського спецпризначення проникнув в Батумі, де знищив кораблі ВМС Грузії, що стояли в гавані, хоча ніякої військової необхідності в цьому не було. Блокаду грузинського узбережжя з моря здійснювали кораблі російського Чорноморського флоту, які приходили знову ж із Севастополя. І лише завдяки міжнародному втручання війну вдалося припинити, причому просування військ агресора зупинили за 30 км від Тбілісі.

Надалі Москва ініціювала проведення у двох відторгнутих регіонах «виборів», після чого через створені нею маріонеткові утворення під приводом вирішення гуманітарних та інших подібних проблем фактично здійснювала окупацію Абхазії і Південної Осетії. Правда, формальної анексії поки немає, тим не менш йде поступова («повзуча») анексія названих територій Росією, яка поспішила визнати їхню «незалежність». Тут масово видаються російські паспорти, діють російські закони, бізнес і військові бази. В іншому – це депресивні регіони, ізольовані від зовнішнього світу, без жодної перспективи розвитку. Але Абхазія блокує залізничне сполучення Грузії уздовж чорноморського узбережжя, а в Південній Осетії російська сторона поспішила розмістити свої військові бази.

Силове рішення з відновлення грузинського суверенітету над Абхазією та Південною Осетією вважається неможливим

Йде поступова («повзуча») анексія названих територій Росією, яка поспішила визнати їх «незалежність». Тут масово видаються російські паспорти, діють російські закони, бізнес і військові бази. В іншому - це депресивні регіони, ізольовані від зовнішнього світу, без жодної перспективи розвитку

тією вважається неможливим через позицію РФ, хоча такі спроби неодноразово робилися. Якщо уважно проаналізувати ці процеси, знайдеться чимало спільного з тим, що відбувається сьогодні на Донбасі. Щоразу, коли грузинські силовики домагалися успіху, слідом йшло пряме військове втручання в конфлікт російських військ і пряма військова інтервенція.

Дипломатичні відносини між Грузією та Росією, розірвані в 2008 році, до теперішнього часу не відновлені. Експерти вважають, що таким чином Тбілісі обмежив свої можливості у врегулюванні конфлікту з РФ, зокрема в переговорному процесі. На даний час це відчувається і це визнає навіть нинішній проросійський уряд Грузії Президента Іванішвілі, який намагається вести діалог з Москвою і навіть нормалізувати відносини з нею. Правда, повернути Абхазію та Південну Осетію Тбілісі поки що не вдається, незважаючи на величезні зусилля і поступки, на які готова піти грузинська сторона. Але, за словами грузинських експертів групи «Кавказький дім», навіть формула «Все, крім визнання незалежності окупованих територій» поки не

спрацьовує. Цілком очевидно, що в Москві є інші плани, і стабілізацію обстановки в Грузії вони не передбачають. До того ж Білокам'яна досягла своєї мети і не приховує того, що в 2008 році вона нібито фактично зірвала процес вступу Грузії в НАТО. Тому російська сторона відступати не має наміру і далі буде прагнути тримати ситуацію під своїм контролем.

У випадку з Україною неважко побачити низку аналогій і паралелей. Насамперед, анексії Криму, Москва, крім усього іншого, навмисно створила для України територіальну проблему як перешкоду при можливій спробі вступу країни до НАТО. Розрахунок агресора побудований на тому, що за наявності територіальної суперечки із сусідньою державою питання про прийом України до НАТО формально вирішуватися не буде. Не забував агресор і про енергетичну складову. З анексією Криму блокується видобуток Україною газу на материковому шельфі та посилюється залежність держави від імпорту енергоносіїв. Важлива подробиця: завдяки значним капіталовкладенням уже в 2014 році обсяг видобутку тут передбачалося

збільшити до рівня повного самозабезпечення того ж Криму і вище. Згідно з деякими даними, енергетична, отже, сакральна для путінського «Газпрому» складова є й у конфлікті на Донбасі. Однією із цілей провокації Кремля було блокування потенційних планів щодо масштабного видобутку за участю американських кампаній сланцевого газу на території Донецької та Харківської областей, що теж безпосередньо загрожувало інтересам путінського «Газпрому». Причому найбільш перспективним вважався видобуток сланцевого газу в районі Слов'янська! Тобто саме там, де навесні 2014 року проросійські сепаратисти спровокували початок війни. Якщо поглянути на ситуацію під цим кутом, у діях терористів можна угледіти визначену та зрозумілу логіку: перешкодити, а краще взагалі виключити тут початок видобутку сланцевого газу. Як відомо, частково це їм вдалося.

На думку експертів, відносини України з Росією знаходяться у кризовій фазі. Ефективність стратегії Києва стосовно окупованих територій постійно підривається зтяжним воєнним конфліктом на Сході за участю тієї ж Росії. Причому остання, без-

Анексуючи Крим, Москва, крім усього іншого, навмисно створила для України територіальну проблему як перешкоду при можливій спробі вступу країни до НАТО, також блокується видобуток Україною газу на материковому шельфі та посилюється залежність держави від імпорту енергоносіїв, що безпосередньо загрожувало інтересам путінського «Газпрому»

сумнівно, зацікавлена в можливості чинити тиск на політику України шляхом тривалої дестабілізації частини її території. Своєю чергою таке становище змушує Україну постійно збільшувати військові витрати, відволікаючи значні бюджетні кошти, що на тлі кризових явищ в економіці негативно позначається і на проведенні реформ, і на добробуті широких верств населення. Останнє особливо

важливо, оскільки дозволяє агресорові розраховувати на можливість розколу українського суспільства зсередини, використовуючи як реальні помилки влади, так і досить численну «п'яту колону». Більш того, судячи з усього, сьогодні саме на це робиться основна ставка нашого ворога. Такого висновку нескладно дійти, проаналізувавши події останніх кількох місяців, а також завдання, які давалися спецслужбами РФ своїй агентурі на нашій території рік тому і сьогодні. Як відомо, перша затримана СБУ в березні 2014 року на Херсонщині розвідувально-диверсійна група на чолі з кадровим співробітником

Зі свого боку, Україна має зміцнювати свої Збройні Сили, оснастивши їх новітнім озброєнням і засобами зв'язку, гарантуючи тим надійний захист своєї території на випадок подальшої військової експансії російських інтервентів

ГРУ ЗС РФ насамперед вела розвідку місць дислокації підрозділів ЗСУ та встановлювала навколо них спеціальні артилерійські маркери для коригування артилерійського вогню. А ось затриманий у Чернігові і вже засуджений у квітні 2015 року інший кадровий співробітник ГРУ, крім усього іншого, активно збирав дані про корупцію у вищих ешелонах влади. Це дозволяє припустити якщо не зміщення акцентів у бік забезпечення підривної діяльності в Україні, то як мінімум – збільшення уваги до цього напрямку.

Не можна не відзначити й активізацію противником диверсійної діяльності, причому не тільки на Донбасі, а і за межами зони АТО. Про це свідчить викриття СБУ кількох добре оснащених та озброєних агентурних груп в Одесі, Харкові, Миколаєві, Дніпропетровську й інших містах України. Встановлено, що їхні дії направлялися та координувалися ГРУ ЗС і ФСБ Росії. Із цієї причини говорити про швидке змінення ситуації на краще поки що складно. Більш того, не можна виключати і поступового заморожування конфлікту на Донбасі.

Що ж стосується бажання України залучити на Схід країни миротворців ООН, то це потребує часу і додаткових зусиль дипломатії за активної протидії тій же Росії, абсолютно не зацікавленій в якнайшвидшому розв'язанні кризи. З досвіду Грузії дипломатичні зусилля слід активізувати, використовуючи всі наявні можливості щодо спільного з ЄС і США примусу агресора до реалізації зобов'язань у межах Мінських домовленостей і його подальшої ізоляції.

Зі свого боку, Україна має зміцнювати свої Збройні Сили, оснастивши їх новітнім озброєнням і засобами зв'язку, гарантуючи тим надійний захист своєї території на випадок по-

дальшої військової експансії російських інтервентів.

Також слід активізувати й упорядкувати роботу з реінтеграції тимчасово окупованих територій до складу України. У зв'язку із цим важливого значення набуває інформаційне забезпечення, включаючи відновлення українського теле- і радіомовлення на Донбасі. Великим кроком у цьому плані стало відновлення телевежі на горі Карачун поблизу Слов'янська із сучасним імпортом обладнання, що дозволяє як віщати на окуповані території, так і глушити сигнали проросійських каналів. Необхідно також інформувати населення захоплених територій, яке цілий рік знаходи-

лося в інформаційній блокаді та під впливом ворожої пропаганди, про плани відновлення Донбасу, виділення для цього значних коштів з держбюджету України й іноземних інвестицій. Оперативно та повно повідомляти людям про реальні події в країні та за кордоном. Причому почати відновлення та повернення населення до нормального життя слід з уже звільненої території Донбасу. Це має сприяти переоцінюванню жителями окупованих територій свого місця та ролі в цьому процесі, що може істотно полегшити завдання щодо нормалізації обстановки в регіоні.

Володимир ЗАБЛОЦЬКИЙ

Аеропорт. Кіборги витримали – не витримав бетон

В Україні відбулась прем'єра документального фільму «Аеропорт». Ініціаторами його створення стали представники Адміністрації Президента України, замовником виступило оборонне відомство держави.

Перший показ відбувся 11 травня в кінопалаці «Україна» з майже одночасною трансляцією усіма центральними телеканалами України.

Окрім бійців, «Аеропорт» дивилися посли, дипломати, політики та Президент України – Верховний Головнокомандувач Збройних Сил України Петро Порошенко із дружиною. Вже після демонстрації стрічки, виступаючи зі сцени, Петро Порошенко

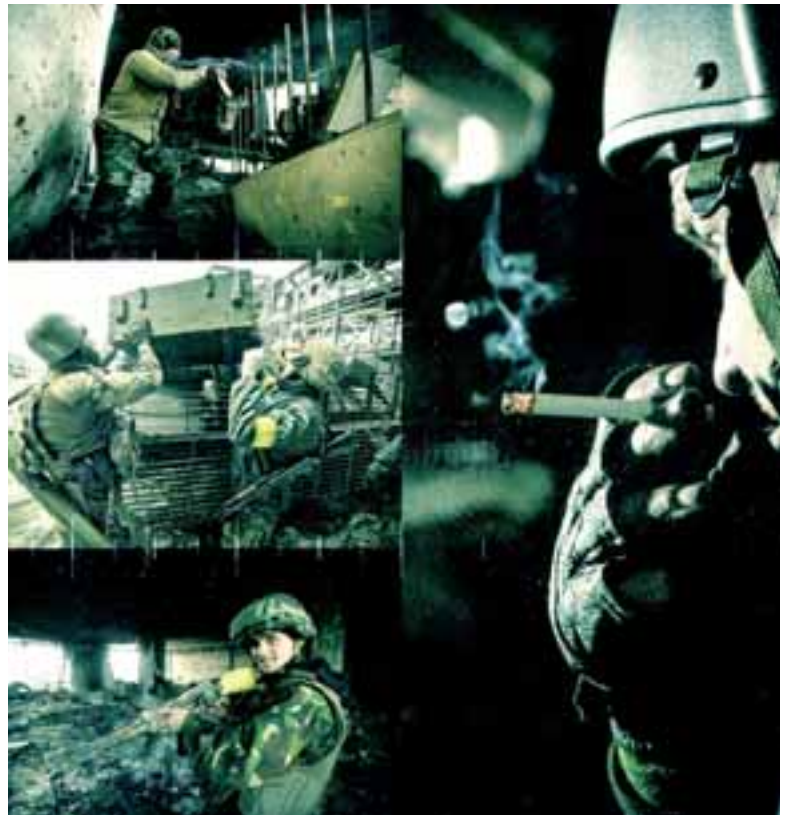
запевнив аудиторію, що донецький аеропорт обов'язково повернеться під український контроль і буде відновлений.

– Ми нарешті почали робити необхідні речі, щоб країна та весь світ знали наших героїв. Я дякую нашим воїнам, які захищали аеропорт у грізний час, які обороняють сьогодні Україну, її незалежність, свободу, волю, суверенітет і територіальну цілісність. Дякую чоловікам і жін-

кам, які знають, що саме в цьому їх українська справа. Якби цих людей не було – ворог був би в Кіровограді, звідки 3-й полк спецназу, Миколаєві, звідки 79-та, Житомирі, звідки 95-та, у Львові, звідки 80-та, в Мукачевому, звідки 128-ма. Ворог був би по всій Україні, якби ми не навчилися обороняти державу, – зазначив Президент.

Фільм розповідає історію героїчної оборони Міжнародного

аеропорту «Донецьк» імені Сергія Прокоф'єва українськими військовими, яких за відвагу та неймовірну мужність вороги назвали «кіборгами». Адже би-лися хлопці за летовище до останнього.

Один із героїв – «кіборг» Євген – переконаний, що говорити про подвиг українських військових необхідно хоча б для того, аби люди зрозуміли, що насправді там відбувалось, знали правду, а не брехню російських пропагандистів.

– На російських і денеерівських телеканалах розповідають про нас, як про негідників, убивць, фашистів, – каже Євген. – А насправді ми захищаємо територію нашої України, наш народ. Громадяни мають зрозуміти, що держава лише тоді сильна та могутня, коли всі її люди окрилені ідеєю захисту Батьківщини.

У центрі сюжету – полковник військ спецпризначення, Герой України Олександр Трепак на позивний «Редут». У той час, коли захисників України за мужність і відвагу вперше назвали

«кіборгами», саме він очолював захист аеропорту «Донецьк».

У фільмі реконструюються події 1 жовтня 2014 року. Сюжет стрічки побудований на розповідях сімнадцятих безпосередніх учасників оборони аеропорту, яких назавжди поєднала незламна боротьба.

Стрічка створена в дуже стислий термін – за 5 тижнів – та лише коштом волонтерів і благодійників.

– У межах одного фільму неможливо розповісти про всі героїчні вчинки, про всіх героїв, які протистояли агресору протягом 242 днів. Навіть у першій історії – декілька частин з іншими легендарними прикладами, – із журналістами ділиться своїми думками

радник Міністра оборони Олексій Макухін. – Тому найближчим часом ми матимемо нагоду познайомитись із новими героями – захисниками аеропорту, а фільм матиме продовження.

Володимир КОСЕНКО

Рядки, народжені душею

Доброго дня, дорога редакціє!
Звертається до Вас Подольська На-
талія Володимирівна, методист клу-
бу 10-го територіального вузла уря-
дового зв'язку.

Журнал «Військо України» передплачуємо по-
стійно. Цікавий, живий, пізнавальний журнал, багато ціка-
вих рубрик. Вирішила надіслати Вам кілька своїх віршів, які
стосуються рубрики «Герої не вмирають».

(Вірш присвятила моєму дідові – Подольському Михайлу
Григоровичу, який загинув в роки Другої світової війни на те-
риторії Угорщини).

«Лист у вічність»

Мій дід в Угорщині поліг,
Його там покоїться прах...
А скільки їх, а скільки їх
Кістями лягло по всіх фронтах!
Ви переможним маршем йшли,
Втрачали друзів та рідню,
Та свято вірили, що ми
Вже не побачимо війну.
Минуло сім десятиліть,
Як захищали ви державу,
Та новий попіл лихоліть

Жбурнув країну в вир кривавий,
Чи знали ви у тій війні,
Що й внуки, й правнуки повстануть
На захист рідної землі,
Коли гармати знову грянуть?
Достойні паростки зросли,
Продовжили всю вашу справу.
Сини Вкраїни молоді
Не осоромили державу.
Підняли прапор і тризуб,
І не злякались канонади,
Коли засіла погань тут,
Коли земля ревля від «Градів».
Ви прилітаєте сюди
Весною з журавлиним клином.
В рожевій піні всі сади.
Ви летите на Україну...
Я твердо знаю: прийде день,
Коли розвіється весь дим.
Настане час і для пісень!
Героям Слава! Слава їм!

Я приїду з війни

Я приїду з війни і гляну в очі
Тому, хто каже, що жити не хоче.
Кому набридла робота, нудне телебачення,
Розповім трішки, що бачив я...
Кому надто зимно вночі, сильна спека вдень,
Чекали задовго таксі, змокли під дощем,
Як ми боялись заснути, навіть на мить,
Від пострілів з «Градів», ще й гроза гримить.
Та ми звикли спати під шум мінометів,
Чергували, щоб інші «дрімнули»... не в наметі...
Ми спали там, брате, в ямах холодних,
Де гріють лиш мрії і туга за домом.
Бувало, що пили воду з калюж,
Вечеря на десятьох один підсмажений вуж.
В нас не було простуд, а, може, й були.
Ніхто і ніколи про це не говорив.
Найстрашніше, до чого там звикаєш,
Це, що кожного дня когось втрачаєш...
І не знаєш... може завтра ТИ...
Але ми вже звикли... Змогли... Змогли...
Ми не герої, як ви говорите...
Тут люди дуріють, стають душевнохворими...
Це все від війни... від великого горя,
Але більшість - сильна. Сильніша крові і болю...
Ми тут, бо ВИ там маєте жити у спокої,
Ми тут, бо так само хочемо миру...
І навіть, коли я лежу в окопі,
Ніколи не думаю про могилу...
Я мрію про дім, про роботу, сім'ю,
Як же хочу скинути з себе броню...
Допоможи, полюби життя,
Там де мир, там - щастя.
Не шукай собі зла....

Автор: Геннадій Мацокін

А цей вірш присвячується Олександр
Атаманчуку, десантнику 95-ї
аеромобільної бригади, який геро-
їчно загинув, захищаючи Вітчизну.

Герої не вмирають

Так не повинно бути на всім світі
(не нами це заведено),
Батьків щоб полишали діти...
Кому ж на старість їх глядіти,
Коли їх паростки загинули давно?
Несправедливо так дітей своїх втрачати
На прокляту цій війні!
І над синочком похилилась мати,
Посивів передчасно тато.
А як зарадити такій біді?
А сину тільки б жити й жити,
Радіти сонцю і весні,
Та доля землю боронити,
Від ворога всіх захистити
На полі бою – випала тобі.
З портрета дивляться ласкаві очі,
Що кольором – небес блакить,
Неначе поглядом сказати хоче:
Хай щезне ця навала ночі,
Нам, українцям, жить і жить!
Гордись синами, Україно!
Достойні паростки зросли,
Життя за тебе віддали.
Аби ти процвітала мирно,
Свій вік на плаху принесли...

Подольська Н.В.

Боже! Чому все так? Я запитаю в тебе,
а ти мовчиш і дивишся в небо.
Лежиш у високій осоці - гіркій траві,
спокійно так, але в крові. Немов живий...

Зітхну із сумом, стомлені закрию очі.
Невже я теж помру цієї ночі?
І де? На Україні, край села в природи лоні...

Згадаю біль і страх у полоні
до обміну на їхнього бійця, а там, на жаль, і не було кінця
- приниженням людської гідності,
ненависті дикої, духовної бідності.
Й товпи негідників, недолюдей,
скандуючих гасла хибних ідей,
немов країна наша, щось повинна десь, комусь...
Якось Малоросія, чи Русь...
Маячня й божевілля, де кінець цього свавілля?

Вибух!!!! Ще один!!!! І ще!!!!
Метал шматками, літаючи, свище...

- Скажи мені, мій побратиме, це кінець?
Адже в нас стріляє не ополченець, а спец.

- Ні, друже боєць. Тримайся. Ти як?
Дивись, наш прапор майорить, наче маяк.
Позаду Україна. Соборна й єдина.
А тут війна, панують нелюди-вороги.
Нема в нас без перемоги, мій брате, зворотної дороги.

Вибух!!!! Вибух!!!! Знову й знову, наче ближче...
Дужче тримаю автомат.
Постріли лунають, страх минув, впав комбат.

Я помшусь за тебе, брате.
Боже, допоможи! Мамо, я повернусь,
В Україну, а не в Русь.

Олексій Шебалденко

Переможець міжнародних конкурсів художник-ілюстратор Карл Рібер Хансон (Швеція): «СУЧАСНА КАРИКАТУРА НЕ МАЄ КОРДОНІВ»

Сміх — це щітка, яка змитає павутиння із серця. Принаймні це доводить карикатура, побачивши яку, починаєш сміятися, а потім виникає непереборне бажання плакати. При цьому гумор — не мораліст і не санітар, хоча йому постійно хочуть приписати ці функції. Карикатуристи показують нас і навколишній світ в несподіваному, нерідко дотепному ракурсі. Вони знаходять незвичне у звичному, смішне в несмішному. У цьому можна пересвідчитися, ознайомившись з роботами нашого співрозмовника — митця зі Швеції Карла Рібера Хансона, неодноразового переможця всесвітньо відомих виставок Word Press Cartoon, Press Cartoon Europe, Swedish EWK-award 2000 тощо.

Володимир Путін. Малюнок був нагороджений Гран-прі з World Press Cartoon 2007 року.

У ПОЛТАВІ ЗНОВУ КАРЛ...

– Пане Карл, ваш вояж до Полтави деякі журналісти жартома порівняли з відвідинми цього міста у 1709 році вашим співвітчизником, якого теж звали Карл...

– На відміну від короля Карла XII мене до Полтави запросили. Мій візит був пов'язаний з міжнародною виставкою політичної карикатури «Тоталітаризм», відвідати яку мені запропонували українські колеги – організатори заходу, а також голова журі з Росії Михайло Златковський. До того ж на мене очікував головний приз за перемогу в попередній виставці «Диявольська бензоколонка» – бронзова статуетка «Рудого Панька».

– Отже, професійний гуморист не тільки сам «продукує» посмішки, а й розуміє дотепні вислови оточуючих?

– Так, гумор у моєму житті займає центральне місце. Тому я, звісно, з розумінням сприйняв порівняння від ваших колег-журналістів про приїзд до Полтави через триста шість років Карла зі Швеції. Але мій «попередник» Карл XII тоді не мав змоги отримати таку нагороду, яку мені урочисто вручили у День сміху 1 квітня 2015 року.

Основи рибальства. Шведський міністр оборони і Верховний Головнокомандувач Збройних Сил.

Володимир Путін. Камуфляж.

Путін. Нафтова крива.

Путін. Поклоніння.

Фан-клуб Путіна.
Справжні фанати.

І все, що між нами є спільного, – це те, що мене також звати Карл. Щоправда, якщо б той Карл XII був би живий, то я б обов'язково намалював на нього карикатуру.

– **Полтава виправдала ваші сподівання?**

– Більш ніж на сто відсотків. Я мав на меті просто відвідати виставку, але в цьому чудовому місті зустрів безліч творчих людей, спілкувався з її численними відвідувачами. Також нас запросив до себе голова Полтавської обласної ради Петро Ворона. Повірте, я навіть уявити не міг, що чиновник може так фахово розумітися в наших роботах і взагалі має широкий світогляд. А ще ми з цікавістю послушали розповідь про його участь в АТО та бойових побратимів, які й сьогодні боронять незалежність України на Сході.

– **У Швеції люди обізнані з подіями, що відбуваються в нашій країні?**

– Так, і, повірте, у більшості своїй мої співвітчизники підтримують прагнення України приєднатися до євроспільноти. Деякі з моїх знайомих уже побували тут і поділилися своїми враженнями від змін, які у вас відбуваються.

«ПУТІН ВІД ХАНСОНА» – КРАЩА КАРИКАТУРА У СВІТІ

– Ще у 2007 році на конкурсі World Press Cartoon («Карикатури у світовій пресі»), що відбувся в Португалії, ваша карикатура на російського президента Путіна перемогла, обійшовши більше ніж 800 робіт, представлених на виставці.

– Так, World Press Cartoon – один із найавторитетніших міжнародних конкурсів художників-сатириків і карикатуристів, на якому відбирають кращі роботи, надруковані у провідних світових ЗМІ.

– І в якому ракурсі ви відобразили московського «царька»?

– Обминути увагою дії росіянина ВВП я взагалі не мав права. Ставлення до нього у світі досить неоднозначне. Хтось лає чинного президента РФ, хтось навпаки любить, інші ж називають його диктатором. Природно, що найвідоміші художники-карикатуристи використовують його образ у своїй творчості.

На своєму малюнку я порівняв Путіна з ведмедем. Мій «клишоногий» з обличчям Путіна з хитруватим поглядом підточує собі надфілем кігті. У світі карикатур «Російський ведмідь» добре відомий як своєрідна метафора Росії, а під час «холодної війни» він символізував сильну і небезпечну країну. Сьогодні я, як і весь світ, бачимо, як ці образи знову зливаються в одне ціле.

– Ви отримуєте призи в багатьох країнах світу. Звісно, вас запрошують на нагородження та виставки. Любите мандрувати?

– Я провів 17 персональних виставок і взяв участь у понад 40. Отримав близько двох десятків нагород, надрукував три книги з власними роботами і п'ять у співавторстві з колегами по творчому цеху. А ще проілюстрував понад тридцять книжок для дітей і дорослих. Звісно, багато мандрував. Навіть не можу відразу перерахувати всі країни, де побував. Це Балтія, Італія, країни, що входили до Радянського Союзу, Польща, Німеччина, Бельгія, Нідерланди, Франція, Іспанія, Португалія, Греція, Ізраїль, США, Канада, Японія, Китай. А зараз цей перелік доповнила Україна, яку я відразу полюбив усім серцем.

– І наостанок – що ви можете побажати читачам «Війська України»?

– Таких щирих людей я не бачив у жодній частині світу. Я вірю, що все у вашій країні буде добре, і на цій славній землі запанує мир, злагода та процвітання.

Бесіду вів Олександр ПРИСЯЖНИЙ

Етапи. Прем'єр-міністр Швеції (6.10.2006 – 3.10.2014 р.р.) Фредрік Райнфельдт та Путін.

«Путінці». Верхній лівий: Френк Франц, NPD; Марін Ле Пен, Національний фронт. У середині: Віктор Орбан, Фідес, далі Найджел Фарадж, UKIP; Матео Сальвіні, Lega Nord; ближче: Ніколаос Міхалоліакос, Хрісі Авгі.

**Народний артист України
Володимир Талашко
в ролику «Пам'ятаємо.
Пишаємося. Переможемо.»**

В БІЙ ЗНОВУ ІДУТЬ «СТАРИКИ»

9-го травня 2015 року російським ветеранам чиновники від культури вкотре демонстрували фільм про «співочу ескадрилью» — «В бій ідуть тільки «старики», який і сьогодні залишається одним з найпопулярніших.

Усе б виглядало цілком природно та пристойно, та на тлі останніх заяв Путіна щодо монополізації великої перемоги у Другій світовій використання Росією цієї легендарної стрічки суто у пропагандистських політичних цілях, м'яко кажучи, виглядає досить дивним.

Адже фільм, знятий в Україні на кіностудії ім. О. Довженка українським режисером Леонідом Биковим з українськими акторами в головних ролях, показує, що перемога, здобута в цій страшній війні, — одна на всі народи колишнього СРСР. Переконаний у цьому й один із головних героїв кінокартини народний артист України Володимир Талашко, який зіграв старшого лейтенанта Сергія Сковцова. За сюжетом льотчик гине, направляючи свій палаючий літак на ворожі ешелони з криком: «Хлопці! Будемо жити!»

**«Як же ви не помітили?
Ми сьогодні над моєю
Україною билися!»
— Володимире Дмитрови-
чу, нещодавно ви повернули-
ся на телеекрани, знявшись у
патріотичній рекламі...**

— Я із задоволенням взяв участь у зйомках цього ролика, в якому проводиться паралель між жертвами України у Другій світовій війні та її нинішньою боротьбою з проросійськими сепаратистами на Донбасі. Ця кіноробота, відзнята в Україні напередодні

**Онук старшого лейтенанта Сковцова відправляється
в АТО боронити Україну**

8-го травня, може завдати удару по уявленню російського суспільства про те, що Росія зараз продовжує справу переможців у «Великій Вітчизняній», «воюючи з «фашистами» на Сході України». У ролику літній чоловік одягає свою військову форму з орденами, щоб святкувати Перемогу, а його онук відправляється на АТО боронити Україну. І саме він виглядає наступником радянських солдатів-переможців Другої світової.

– Чи дійсно ви самі запропонували, щоб у ролику до 70-річчя Перемоги використовувався образ старшого лейтенанта Скворцова з фільму «В бій ідуть тільки «старики»?

– Так. Я народився наступного року після війни, виріс на Донбасі, у місті, де минулого року точи-

Російська телеведуча

Юлія Меньшова запитала:

«Ми святкуємо День перемоги, чому наші ветерани вийдуть з гвоздиками, а ви вийдете з маками?»

Народний артист України

Володимир Талашко відповів:

«Вибачте, у вас – гвоздики, а в нас – своя квітка, яка має коріння духовності ще від часів Київської Русі!»

лися запеклі бої. Як і більшість українців, я навіть уявити не міг, що війна в нашу країну прийде зі східних кордонів. Мені не подобаються твердження Путіна, що Росія могла б перемогти у 1945 році самостійно. Це ображає інші народи – українців, білорусів, вірмен, грузинів, євреїв тощо. Говорити, що перемогу могла здобути тільки Росія – це досить нетактовно, несправедливо і неправильно, а головне – це брехливо...

Коли я отримав запрошення та пройшов проби на роль, до мене

Нашу землю треба захищати. Тож, хлопці, будемо жити!

надійшло багато листів, де висловлювалися припущення, що це буде як продовження фільму «В бій ідуть тільки «старики», як друга його серія. Мій герой наголошує, що перемога, здобута в тій війні, – це перемога не однієї людини, не однієї національності, не однієї армії. Це перемога – одна на всіх!

Серед тієї величезної кількості фільмів, які були зняті про війну за часів радянської влади, і тих, що сьогодні знімаються, фільм Леоніда Бикова «В бій ідуть тільки «старики», беззаперечно, сильний і важливий. І саме тому російські політики намагаються долучити його до своїх успіхів. Хоча це картина кіностудії імені Олександра Довженка, знімалася в Україні та про війну в Україні, що би там не говорили. Я взяв спеціально на презентацію ролика, яка відбулася в Українському домі, фрагмент фільму, де герой Леоніда Бикова прискіпується до підлеглих:

– Як же ви не помітили? Ми сьогодні над моєю Україною билися!

– А як тут помітиш? Ті ж поля, дороги, села...

– Е, ні! А повітря? – Інше. А небо? – Блакитніше. І земля зеленіша...

Нещодавно телеведуча програми «Наодинці з усіма» Юлія Меньшова в Москві на Першому каналі, де я був у гостях, запита-

ла мене: «Ми святкуємо День перемоги, чому наші ветерани вийдуть з гвоздиками, а ви вийдете з маками?» Я відповів: «Вибачте, у вас – гвоздики, а в нас – своя квітка, яка має коріння духовності ще від часів Київської Русі!»

«Сьогодні російський солдат стоїть у мене під Донецьком»

– Моя бабуся, яка пережила окупацію, говорила: «Головне, щоб не було війни!» Я навіть уявити не міг, що війна може до нас прийти саме з боку російських кордонів. Я зараз не кажу про російський народ, тому що я часто там буваю, багато знаю людей розумних, представників мистецтва, культури, які не підтримують кремлівські замашки. Це просто вторгнення імперських амбіцій Кремля. Думаю, що ті проблеми на Донбасі, на моїй малій Батьківщині, виникли через надмірну людську зацікавленість вугіллям, металом, усім, що можна продати та вкрати, на чому можна збагатитися, і ніхто не думав про духовність, святість. Але дозвольте нам самим розібратися з нашими ж проблемами! Ми ж не ліземо до чужих хат!

– Ви часто буваєте на своїй малій Батьківщині. Чи багато місцевих хочуть в «обійми» Росії?

Заслужена артистка України Ніна Антонова та артистка Тетяна Храпач: «Україні – єдина та неділима. Ми її нікому не віддамо»

– Ні, не багато. Це все байки про стовідсоткову любов до сусідньої країни. Сьогодні російський солдат стоїть у мене під Донецьком і під Макіївкою. Мій брат, який мешкає в Макіївці зі своєю родиною, переживає проблеми і горе.

Я жив на Донбасі, багато людей там говорило і досі говорить російською. Але рік тому, коли я завітав до земляків на святкування 9-го Травня, побачив усі «принади» «руського миру». По вулицях ходили ряджені козачки та зазивали в так звану «демократичну республіку Донбас». Я тоді зайшов до мера міста й запитав: «Що це таке у вас?» «- Та припини, вони клеять дурня, у демократію грають». І до нього заходили чиновники, які повинні були відповісти за порядок на вулицях, отримували за це державні кошти, і всі вони також говорили: «Та нехай пограються в демократію». Ось і догралися. Щоправда, ці «державотворці» всі зараз кудись втекли, десь ховаються, а хтось із них і досі обіймає високу посаду. Я думаю, все було заздалегідь сплановано, ця акція була продумана давно, починаючи від тодішніх перших осіб нашої країни і закінчуючи місцевим керівництвом.

«Ніхто нас не переможе!»

– Ви не боїтеся, що після такого відвертого інтерв'ю у вас будуть труднощі з роботою в Росії?

– Мене цього року запрошували на День перемоги в Петербург, мав їхати до Малахова на передачу про картину «В бій ідуть тільки «старики», яка сьогодні затребувана на всіх російських телеканалах. Я не поїхав. Свідомо не поїхав. Тому що я не можу поділити кіно на «наше» і «не наше».

– На багатьох телеканалах показали сюжет, як ви з колегами по творчому цеху приїздили в пологовий будинок, де народжувала вдова українського солдата, який загинув на Сході країни...

– Вона вже народила і її разом з дитиною – чудовою дівчинкою – виписали додому. Провідувати її приїжджало багато людей, друзів, були і воїни з підрозділу, де служив її чоловік, справжній герой.

Народження діточок у цей непростий час – ще одне підтвердження того, що наш народ живий і буде жити. Ніхто нас не переможе! Так, на жаль, у дівчинки не буде батька, але в неї є і буде Батьківщина, матуся і будемо ми, українці, які підтримують один одного у біді та вірять у перемогу.

«Хлопці! Будемо жити!»

– На вашу думку, для України війна на Сході – це справді народна війна?

– Сьогодні, можливо, комусь дивно, що в Києві йде життя, люди сміються, одружуються, а тро-

хи далі – біда, люди ховаються в бомбосховищах, у підвалах. Але треба дивитися на те, як уся Україна збирає кошти на війну, незважаючи на складнощі в економіці й інших сферах. Багато негараздів принесла ця неоголошена війна, але колись потрібно було цей бруд розгрібати, потрібно було ці «стайні» чистити. Народ сьогодні, напружуючи всі свої сили, збирає на допомогу воїнам АТО. На жаль, так сталося, що багато років перші особи країни не без допомоги Росії руйнували армію, силові структури, нищили економіку, вичавлюючи з неї усі корисні «вітаміни» до свого та кремлівського «рота». Сьогодні все це доводиться відроджувати. Зрозуміло, є багато недоліків, але хто не йде – не зашпортається. Я часто буваю в госпіталях, дитячих будинках, будинках біженців з Донбасу. Кожен з нас, патріотів-українців, сьогодні виконує свою роботу, щоб цієї війни не було. Коли найманець, представник іншої армії воює на твоїй землі – це вже війна. Нашу землю треба захищати.

Найголовніше, про що нам усім потрібно сьогодні пам'ятати, це про те, що Україна – єдина та неділима. Це наша Батьківщина, яку нікому та ніколи не віддамо. Тож, хлопці, будемо жити!

Валентин БАРИШНИКОВ,
радіо «Свобода», спеціально
для «Війська України»

XII МІЖНАРОДНА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ВИСТАВКА

ЗБРОЯ ТА БЕЗПЕКА

ПАТРОНАТ
КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:
Міністерство внутрішніх справ України
Міністерство оборони України
Міністерство економічного розвитку
і торгівлі України
Служба Безпеки України
Державна прикордонна служба України
Державна служба експортного
контролю України
Державна служба України
з надзвичайних ситуацій
Міжнародний виставковий центр

ПАРТНЕР
Державний концерн "УкрОборонПром"

МІЖНАРОДНИЙ ВИСТАВКОВИЙ ЦЕНТР
Україна, 02660, м. Київ, Броварський пр-т, 15
М "Лівобережна"

☎ +38 044 201-11-63

✉ zbroya@iec-expo.com.ua

www.iec-expo.com.ua, www.tech-expo.com.ua

22–25
вересня
2015 р.

Генеральний інформаційний партнер:

Генеральний медіа-партнер:

Технічний партнер: *RentMedia*

Інформаційна підтримка: **ВІЙСЬКО**

Літня форма для української армії

ТОВ «Торнадо» засноване у 1994 році і спеціалізується на виробництві форменого одягу а також засобів індивідуального захисту для силових відомств України.

При розробці враховуються всі тенденції на ринку армійської форми, особливу увагу приділено функціональності, зовнішньому вигляду і комфорту. Костюми забезпечені великою кількістю карманів. Тканина має експлуатаційні характеристики – вони зносостійкі.

В офісі компанії постійно діє виставка зразків продукції представники якої завжди проконсультують клієнта з питань серійної продукції, ознайомлять з новими зразками обмундирування і спорядження для ЗСУ.

- Костюм камуфльований «Комбат» «Multicam»
- Костюм камуфльований «Комбат» «А - Tacs AU»
- Костюм «Горка» «Multicam»
- Розвантажувальні системи, підсумки, аптечки
- Ремені брючні, тактичні
- Головні убори
- Натільна білизна
- Шеврони, фурнітура
- Спорядження різне

